

Slniečko 10

ROČNÍK XVII. (XXXIX.)

JÚN 1985

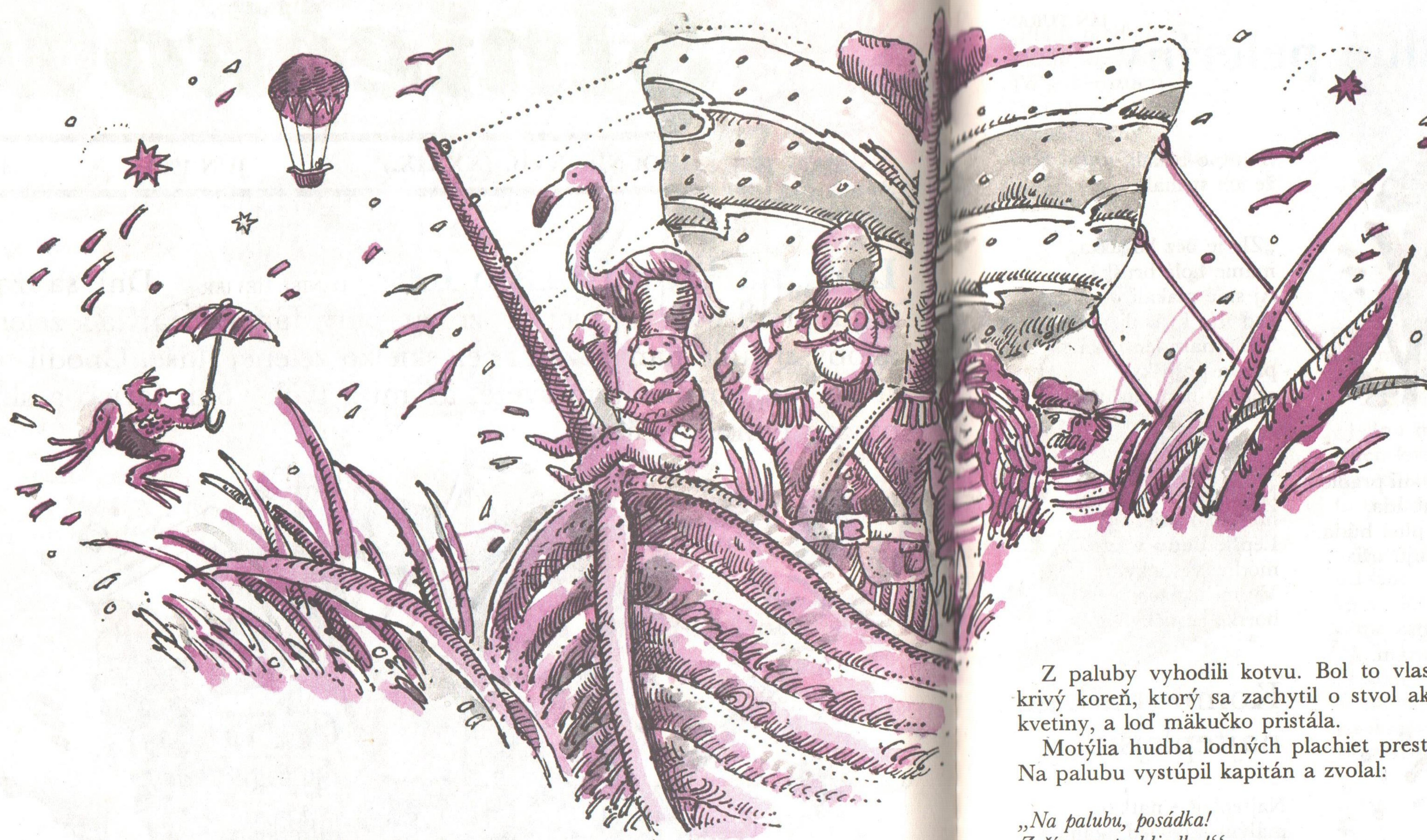
3 Kčs

Lod', na ktorej prišlo leto DANIEL HEVIER Dni sa začínajú predlžovať a svet je zrazu plný farieb; najviac zelenej, akoby si stále naň pozeral cez skielko zelenej fľaše. Chodil som si po tom rozpálenom svete, až mi z tých vôní, farieb a slnka oťaželi nohy i viečka.

ILUSTROVAL MARTIN KELLENBERGER

Lahol som si na lúke do vysokej trávy, ktorá sa nado mnou zatvorila ako zelená hladina. Tráva mäkko šušťala, spúšťala pavučinky, až som sa do nich celý zamotal.

Prebudila ma nezvyčajne tichá hudba. Nie, to nebolo šušťanie trávy ani povievanie vetrička. Zazdalo sa mi, že to hrá tisíc husí, ale tak potichučky, akoby mali struny z pavučín.

Otvoril som oči a pozrel hore. Nado mnou sa hojďali kvety a stebľa trávy a pomedzi ne presvecovala belasá obloha. A vtom som zazrel niekoľko metrov nad zemou plávať veľkú, krásnu loď. Bola neuveriteľne ľahučká

a krehká, utkaná z tenulinkých vlákien, aby sa udržala v povetrí. Plachty mala zhotovené z množstva motýlich krídel, ktoré mäkko rozrážali vzduch a vyludzovali tú tichú hudbu. Stožiare boli z pevných stebiel trávy a lodné povrazy zo zelených lián.

Zatvoril som oči a znova ich otvoril, ale zázračná loď bola tam stále. Schoval som sa hlbšie do trávy a pozoroval, čo sa bude robiť.

Z paluby vyhodili kotvu. Bol to vlastne krivý koreň, ktorý sa zachytil o stvol akejsi kvetiny, a loď mäkučko pristála.

Motýlia hudba lodných plachiet prestala. Na palubu vystúpil kapitán a zvolal:

„Na palubu, posádka!
Začína sa prehliadka!“

Nebol to veru obyčajný kapitán. Bol to sám admirál! Rukávy jeho admirálskej uniformy pripomínali motýlie krídla. Páni moji! Veď to bol obrovský motýľ — Bábočka admirál!

Na palube stáli námorníci v modro-bielych tričkách. Admirál Bábočka fúkol do zlatej trúbky a slnko hneď zasvietilo silnejšie. Jeho lúče stekali po kvapkách na zem ako šťava z prekrojeného pomaranča.

Admirál Bábočka začal hovoriť:

„Posádka! Naša loď Leto dorazila do kraja, kde nás už čakajú! Skôr než sa vylodíme,

vyhlasujem slávnostnú prehliadku! Lodné delo — PÁL!“

Ozvali sa salvy a ja som s údivom zistil, že to vystreľujú puky kvetov. Tak to teda je! Táto zázračná loď je loď leta! A sú na nej všetci, bez ktorých by leto nebolo pravým letom: plavčíci, zmrzlinári, predavači balónov a cukrovej vaty, opálené krásavice, kolotočiarri, maliari...

Admirál Bábočka stál na kapitánskom mostíku a dával pozor, či je všetko v poriadku, či je cukrová vata sladká a ružovkastá, či sú kotly na zmrzlinárskych vozíkoch plné zmrzliny, či majú plavčíci dosť kolies s červeno-bielymi pásmi, či sú melóny vnútri zrelé a červené, či majú maliari na svojich paletách všetky farby leta: zlatú, bronzovú, belasú, bielu a zelenú!

Admirál Bábočka vytiahol veľký admirálsky ďalekohľad a pozeral sa, či je všetko pripravené na príchod leta.

Práve vtedy som sa neopatrne vystrčil z trávy a už som bol odhalený. Ani som sa nenazdal, už ma dvanásť párov svalnatých námorníckych rúk poviažalo zelenými povrazmi z trávy.

„Vieš, čoho si sa dopustil?“ zahrnel admirál Bábočka, keď som bol už na palube. „Loď, na ktorej prichádza leto, ešte nikto nikdy nevidel. Leto prichádza nečakane a prudko: slnko začne zrazu páliť silnejšie, rozsvietia sa slnečnice, jahody sa nalejú krvavou šťavou a krásne slečny sú zrazu opálené do čokoládova. Do ulíc sa vyhrnú zmrzlinári a predavači balónov, ktorí boli dovtedy na palube tejto lode...“

A admirál Bábočka začal rozčúlene mávať širokými rukávmi, ktoré vyzerali ako obrovské krídla. Mával tak silno, až sa všetko naokolo rozvírilo, farby sa zliali do seba a mne sa zatvorili oči.

Keď som ich otvoril, loď leta zmizla, odplávala vo vzduchu. Admirál Bábočka ju niekam dobre ukryl pred našimi zvedavými pohľadmi. Ale členovia jej posádky sú už tu. Veď viete: zmrzlinári, predavači balónov a cukrovej vaty, plavčíci, opálené krásavice...

Z jemnej čipkoviny dlhé peleríny

JÁN TURAN

Čo kocúrik napriadol

Nerád šijem, nerád tkám,
som najhorší z majstrov.
Miesto krosien v dielni mám
plno mastných lajstrov.

Nerád šijem, nerád tkám,
troška perom škrabkám.
Rád šijem len zvieratkám,
tkám len tichým labkám
z priadze, čo mi v záhrade
môj kocúrik napradie.

Navíja sa na vretienko priadza,
raz nahrubo raz natenko.
Pri robote nik nám nezavdzia,
tkáme súkenko i plátenko.

Je to priadza teplučká,
netreba k nej krosná.
Kocúr pradie zlahučka
a ja ako zo sna
tkám a šijem, vyšívam,
háčkujem i pletiem,
kým sa nezapletiem.
Veríte, že ani nám
neubúda z vretien?

Sám na seba ušil som si búdu,
keď som si ťa, kocúr,
na kolená vzal.
Tkám a šijem.
Po mne iní budú.
Kázal mi to niekto?
Veru nekázal.

Dobre nám je spolu
na záhrade.

Ulapím niť a kocúr mi pradie.
Ale z nití stále neubúda,
a zvedavcov skoro plná búda.
Drankajú a nastavujú uši:
Aj nám natkaj,
uplet aj nám uši!
Už ich ani nerátam,
tkám a šijem zvieratám.

Čo som ušil na baránky

Skoro ráno
zazvonili mi
štyri baránky
modré od zimy.

Smutno békali,
že ich strihali.

„Zle je bez kožúška,
máme holé brušká.
Aj sme plakali,
keď nás kvákali.
Trčia nám len ušká,
prosia pošušky.
„Sprav nám kožúšky!“

„Stratiť kožúšok
nie je nešťastie.
Neubehne rok,
nový narastie!
Lepšie budú v lete
módne vestičky.
Vy mi ukážete
horské cestičky.“

Komu natkám najteplejšie

Najteplejšie natkám
malým medvedatkám,
už sa zima blíži,
nech im neublíži.
„Oblečiem vás do kožúška,
lebo do vlniачka.
Trčať budú vám len ušká,
to je pre mňa hračka.
Teplý kapček, teplá nôžka,
už je všetko ušité.
Zima ujde spred brlôžka,
keď sa zababušíte.“

„Zaplatíme predom
pravým včelím medom,
ešte pred obedom.“

„Platiť predom
včelím medom?
To je nerozum!
Postačí mi
koncom zimy
vaše brum-brum-brum.“

Či z každého zvyšku
pre myšičku, myšku
ušiť maličkú
myšiu bundičku?

„Jednu myšiu bundu,
jeden kožúšok,
spravíš za sekundu
to máš na dúšok.“

„Zo zvyškov tých zvyškov
utkáme ti s myškou
kabát strakatý,
samé záplaty.“

„Látka strakatá,
samá záplata,
strakamakatá
tá je najkrajšia.“

„Ako pre šaša!“

„Veď sa na šaša
majster ponáša.“

Myšia bundička a kabát pre šaša

Čo spraviť z tých zvyškov,
čo s tou trošičkou?
Poradím sa s myškou,
malou myšičkou.

Nech si v zime hryzká,
my sme došli.
Moje kocúriská
by sa zmyšili.

Pre labute peleríny z čipkoviny

Labutiam a labuťkám,
ej, tým veru neutkám,
tým upletiem šál,
aby im vo vetre
štihle šije hrial.

Z jemnej čipkoviny
dlhé peleríny.
Na ružové labky
lahké biele ťapky.

Ladne hýbu krkom:
„Zaplatíme brkom,
predvedieme balet,
veď sme baletky.
Už myslíme na let,
radom do letky!“

Zlatý gombík

PAVOL ŠTEFÁNIK

Po ulici si hrdo vykračoval generál. Nevšimol si, že mu z blúzy odpadol zlatý gombík. Odkotúľal sa k chodníku a obrátil sa na chrbát.

Ako si tam leží, počuje neznámy hlas:

„Hej, kto si, čo tam ležíš?“

„Gombík.“

„Aký gombík?“

„Z generálskej blúzy,“ pochválil sa gombík.

„A ty si kto, keď začuješ aj najmenší šuchot?“

„Ihla... Mám citlivé ucho, začujem všetko, čo sa robí okolo mňa.“

„A máš v ňom aj nitku?“ vyzvedal sa gombík.

Ihla sa odmlčala. Po chvíľke sa priznala, že je sama. Nitku odohna-

la, lebo ju v uchu štekľila a každú jej zásluhu si prisvojila.

„Škoda, že si sama,“ vzdychol si gombík. „Keby si bola s nitkou, boli

Čudné deti

RUDO MORIC

Jarabica každú chvíľu vopchala hlavu pod seba a zobákom upravovala vajíčka, čo sa spod nej vykotúľali.

Bála sa, že daktoré vychladne a nevyliahne sa z neho mláďa. A ona chce mať čo najviac detúreniec. Každého vajíčka, z ktorého sa nevyliahne jarabička, jej bude ľúto. A vajec je pod ňou neúrekom.

Nuž teraz prišiel čas, keď sa začnú liahnúť mláďatá. Jarabica to pozná. Je rozpálená od nedočkavosti, počúva, či sa spod nej ozve pipčavý hlások. Tenulinký ako nitôčka, ale nadovšetko milý.

A ten čas je tu. Odrazu sa to pod ňou ozvalo zo všetkých strán — pip, pip, pip... A prvé jarabičatá zhadzujú zo seba

škrupiny. Mať ich naraz vyhadzuje z hniezda, aby bolo čo najviac miesta pre detičky. Už je ich osem. Vyliezli spod krídel a behajú okolo hniezda. Také drobné hrudky sivohnedej farby. Mať si ich ustavične zaháňa nazad do hniezda. Najradšej by však aj ona vstala a prešla sa so svojim krdlíkom detúreniec, no nemôže. Je pod ňou niekoľko vajíčok, z ktorých sa ešte nič nezvalo. Až na tretí deň sa začali liahnúť ďalšie mláďatá. Ale čuduj sa, svete! Inakšie ako tie prvé. Väčšie, hnedasto čierno pásikavé. A hladné. Teraz už jarabičia mať zbehla z hniezda a nosí potravu; mušky, chrobáčky, červíky, húsenice. Pritom jej vôbec nejde do hlavy, prečo sa tie deti tak líšia jedno od druhého...

Bol to majster nad majstrov, čo podsypal jarabici bažantie vajcia, a ona nič nezbadala. Ba nezanechal po sebe ani pach, preto sú to všetko jej deti. Aj keď niektoré veľmi čudné.

by ste mi na ošoh. Som zlatý, bohato by som vás odmenil.“

Ako sa takto zhovárali, zafúkal vietor a neďaleko ležiacu nitku privial k ihle.

„Tu som, keď ma chcete mať,“ ozvala sa nitka. Gombík a ihla sa z jej nečakaného príchodu potešili a od samej radosti ju aj vyobjímali.

Ráno išla tadiaľ babka, u ktorej býval generál bez zlatého gombíka.

„Aha, generálov gombík!“ zhĺkla. „A vedľa ihla s nitkou. To bude mať generál radost, až sa to dozvie.“

A veru aj mal. Babka mu ho hneď prišla na blúzu, aby sa mohol ukázať ľuďom na oči.

Lenže zlatý gombík celkom zabudol, že ihle a nitke sľúbil bohatú odmenu. Navyše ihle povedal, že ju viac nepotrebuje. A úbohú nitku prikryl svojím veľkým klobúkom, aby nikto nezbadal, že bez nej by bol nanič.

Sklamaná nitka potajomky ronila horké slzy. Od žiaľu sa pretrhla

a zlatý gombík z generálovej blúzy opäť odpadol.

Blúze sa stal bez nitky nepotrebným.

Vandelička, bederenčok...

ONDREJ SLIACKY

Nerád chodil Jakub Knop, baník zo Španej Doliny, nocou sám. Niežeby sa bál, no zakaždým, ak ho tma prikvačila na ceste, prepadol ho odrazu akýsi čudný nepokoj. Obyčajne si vtedy začal čosi popiskovať alebo pospevovať, no nech robil to i ono, spokojne si vydýchol, až keď zavrel za sebou dvere na svojej chalupe. Nuž pokiaľ len mohol, vracal sa domov za vidna. A bol by tak urobil aj dnes, keby nebol musel ísť po šichtu pod Žiare. Lenže ako tam nemal ísť, keď žiarsky pustovník a bylinkár bol jeho poslednou nádejou. Mor, čo ešte nedávno vyčínal v Bystrici, pritiahol sa ako prašivý pes cez Kostiviarsku a Svätý Jakub až na Španiu Dolinu a v nej neobišiel ani jeho dom. Keď sa vrhol na staručkú mať a bezvládneho otca, len si zhlboka vzdychol, vzal krompáč a lopatu a s mierom v duši — čas starkých sa naplnil — šiel kopať hrob. No potom keď mu čierna choroba uchmatla rovno spreď očí mladú ženu, vtedy sa už zaklátil ako podťatý strom. Ba pár dní ani poriadne nevedel o sebe, a nebyť detí, čo sa zhŕkli do kúta a odtiaľ naňho vystrašene hľadeli, nebol by sa z tej nečakanej rany ani pozviechal. No deti boli hladné, pýtali jesť, nuž zotrel si spakruky slzy a začal pripravovať niečo na jedenie. Neblkotal však dlho oheň v jeho chalupe. Jedného dňa prestalo jesť dievča, druhého chlapec. Sprvoti si Jakub Knop myslel, že uvaril čosi nechutné, no keď sa obom deťom zaleskli oči horúčkou a na čelo vystúpil studený pot, vtedy akoby ho zasiahol blesk z jasného neba.

V prvej chvíli len splašene pobiehal po chalupe, chytil sa za hlavu, a až keď sa

trochu spamätal, rozbehol sa k najbližším susedom.

„Pre všetko na svete,“ zaprosil, „pomôžte. Deti mi hynú.“

„Veď by sme aj,“ vravia na to susedia so sklonenými hlavami, „ale ani sebe sme nevedeli.“ A ukazujú na lavicu, kde im práve dokonalo vlastné dieťa.

Vybehol odtiaľ Jakub ako bez rozumu a podho do ďalšej chalupy. No tam ešte

horšie ako v predchádzajúcej; na pozdrav mu už nemá ani kto zadakovať.

Spomenul si vtedy nešťastný baník na žiarskeho bylinkára a hneď tak ako bol, pobral sa za ním.

„Hej, Jakub!“ zahrnel mu vtom za chrchtom mohutný hlas banského správca Althofera. „A čože sa ty tu ponevieraš po dedine, keď si už dávno mal byť v štôlni na Pieskoch.“

„Ponížene prosím,“ strhol si Jakub z hlavy klobúk a začal ho žmoliť v rukách, „deti mi prechoreli, nuž im hľadám pomoc.“

„Čože!“ rozčertil sa správca. „Preto si vymeškal šichtu?“

„Preto, prosím,“ pokorne prikývol Jakub.

Otvoril správca ústa, ako keď ryba lapá po vzduchu, a keď sa mu ako-tak podarilo nadýchnuť, zachrčal a ukázal smerom na Piesky:

„Že si už aj tam!“

Vedel Jakub Knop, čo by sa stalo, keby sa čo len pohľadom vzpriečil správcovi, nuž uklonil sa ešte hlbšie než prv. A potom bez toho, aby deťom nachystal čo len vody, pobral sa do šichty.

Ej, bola to dlhá šichta. Najdlhšia šichta v jeho živote. Ba všetko vyzeralo tak, že nebude mať ani konca. Ale predsa sa ho len utrápený Jakub dočkal. No ak mu bolo ťažko pri pomyslení na choré deti, opustené v prázdnej chalupe, ešte ťažšie mu bolo neskôr, keď žiarsky bylinkár na jeho prosbu len bezmocne pomrvil plecami a povedal:

„Proti moru nieto lieku, Jakub. Je to trest boží za našu pýchu a lenivosť.“

„A či som ja pyšný?“ zaúpel nešťastný Jakub Knop. „Či som ja lenivý? Nočný vartáš ohlási len druhú hodinu, a ja už vstávam, a keď sa ozve klopačka po prvý raz, to už kráčam hore na Piesky. Za tmy vchádzam do štôlne a vychádzam z nej, až keď sa večerí. A tam dolu pod zemou nesedím so založenými rukami, ale rúbem rudný kameň. A nie rozkročmo, postojacky, ako chlapi stínajú v hore smrečinu, ale skrčený, na kolenách. Veď ja, pobožný otec, som viac na kolenách ako špaňodolinský farár.“

„Nerúhaj sa, Jakub!“ prísne napomenul pustovník nešťastného hosta. „Je to smrteľný hriech.“

„A či sa rúham, pobožný otec? Nerúham sa. Od prvého dňa ako som vošiel do štôlne, som vždy z narúbanej kopy statočne vydeľo-

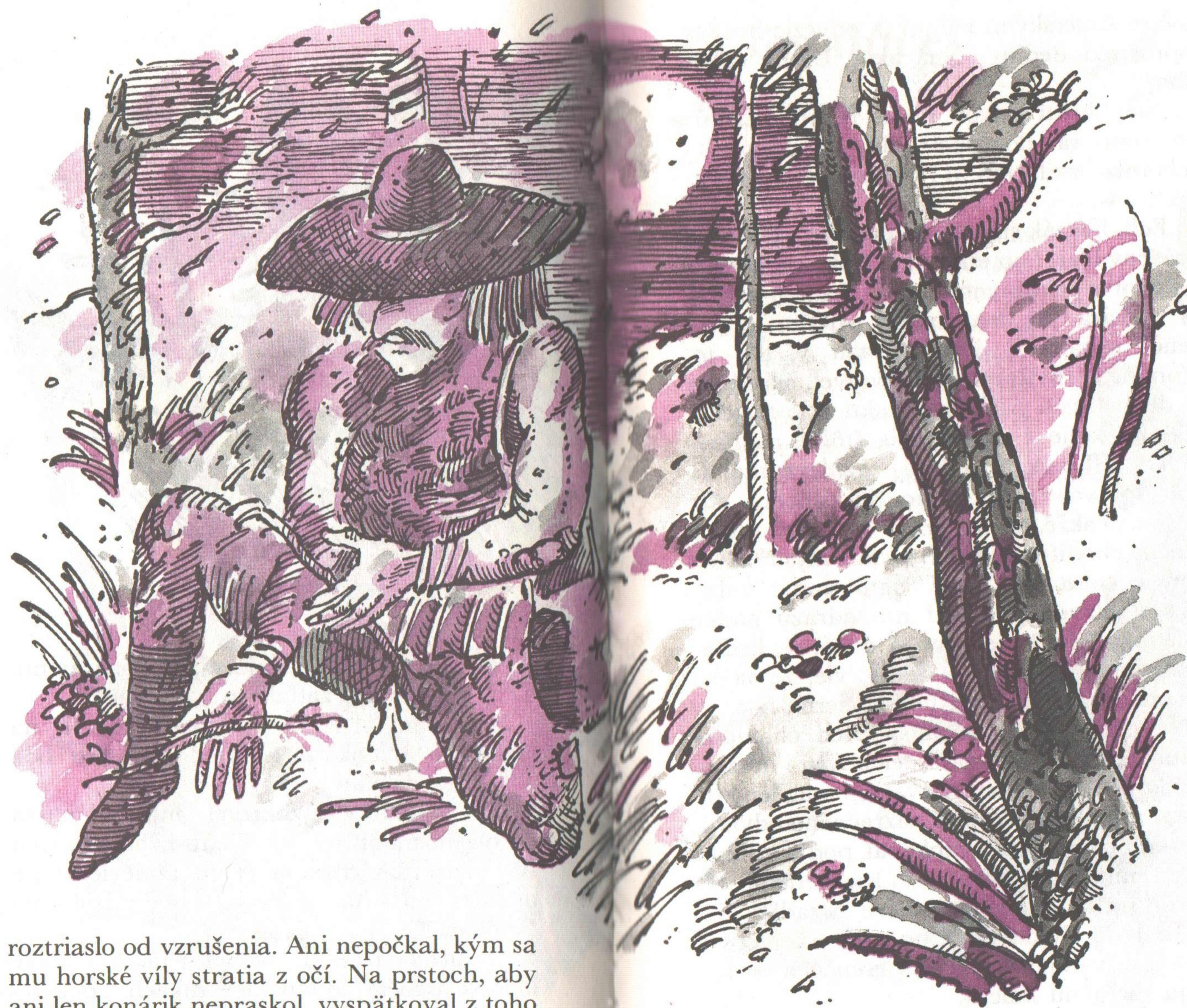
val urburu pre kráľa i rudu milej Panej pre kostol. Vždy, aj keď som mal priniesť domov len taký lón, že sme z neho sotva vyžili do najbližšej výplaty. Nuž za čo ja mám znášať boží trest, pobožný otec? Povedzte, keď ste spravodlivý.“

„Chod domov,“ vyhol sa odpovedi pustovník. „A nezúfaj. Čo sa má stať, stane sa!“

Nuž preto kráča teraz Jakub Knop nočnou dolinou. Preto sa potkýna, šmýka, udiera a padá. Jedľový lúč, oblepený živicom, čo mu dal pustovník na cestu, už dávno dohorel, a mesiac je zatahnutý čiernymi chmármi. Lenže Jakub Knop necíti zvyčajnú tieseň, čo sa ho chytáva za tmavých nocí. Teraz necíti vôbec nič. Je akoby ten kameň, čo rúbe na Pieskoch. Mŕtvy, bez života. Ba predsa len. Čím bližšie kráča k Španej Doline, tým sa mu väčšmi marí, že počuje akýsi spev. Alebo už načisto zošalel a počuje, čo nie je? Veď v Španej Doline sa už niekoľko týždňov narieka, že to trhá až srdce. A tento spev je veselý, ľahučký, ako keď spievajú ženy pri hrabaní seba. Nie, je to marivo, prelud, výplod chorej mysle. Zastal preto Jakub Knop a udrel si zľahka dlaňami po ušiach, akoby mu v nich bolo zaľahlo. Lenže márne to urobil raz, druhýkrát, spev neprestáva. Nuž keď spev, tak spev, pomyslel si baník, a znovu sa dal kráčať k dedine. Po niekoľkých krokoch však zmeravie, akoby mu nohy vrástli do zeme; tam, kde chodník vychádza z hory, na lúke, držia sa za ruky akési priesvitné dievky, stáby to bol len akýsi hmlistý opar, krútia sa a veselo vyspevujú:

*Keby baníci vedeli,
od čoho by nemreli:
vandelička, bederenčok,
proti moru liek — korienčok.
Keby si to varili,
už by viacej nemreli.*

Pretriel si Jakub oči, zatriasol hlavou, akoby sa chcel zobudiť z pomyselného spánku, a keď ďalej vidí len to, čo už zazrel, celého ho

roztriaslo od vzrušenia. Ani nepočkal, kým sa mu horské víly stratia z očí. Na prstoch, aby ani len konárik nepraskol, vyspätkoval z toho miesta a hybaj bežať domov.

A tam už zle-nedobre. Chlapec je celý čierny, oči pohasnuté a dievčatu už z hrdla vychádza len tiché chrčanie.

„Jakub, Jakub,“ lamentuje v izbe suseda z náprotivnej chalupy, „vedže rob niečo. Deti ti umierajú.“

A Jakub Knop robí. Schytí smolný lúč, čo horí nad ohniskom, a podľho na straň, čo sa hneď za chalupou dvíha príkro dohora. A tam trhá, kmáše akési zeliny aj s koreňmi, a len čo ich má plnú hrst, už aj s nimi letí naspäť do chalupy a hádže ich také, aké sú,

neočistené, do medeného kotlíka. Chvíľu ich v ňom varí, potom odvar zleje do hlineného krčiazka, a hneď ako trochu vychladne, leje ho do úst bezvládnym deťom.

A suseda sa na to všetko pozerá, no bojí sa čo len slovka povedať, lebo Jakub Knop má také čudné oči, akoby zišiel z rozumu. A tak ho nechá, nech si, chudák, robí s deťmi, čo chce, veď ich už dlho mať nebude. Preto ho neruší, bez pozdravu sa vytráca z chalupy,

len vonku sa prežehná, dajže im, bože, ľahkú smrť.

Lenže kdeže tam smrť. Keď ráno znova vojde do chalupy, aby deti ako sa patrí do truhly pripravila, nechce veriť vlastným očiam. Chlapec i dievča sú ešte v posteli, ale akoby ani nikdy choré neboli. Aj oči im hrajú šibalstvom, aj líca sa bronejú.

Zhíkla suseda od prevrpenia a už jej v chalupe niet. Zato o chvíľu vojde dovnútra banský správca Althofer.

„Vy?“ začuduje sa Jakub Knop a napochytro nevie, čo má povedať, že znova nešiel do šichty.

„Ja,“ odvetí správca. Ale nie ako včera, hnevivo, lež skrúšene, so spustenou hlavou. A tak aj ďalej vraví: „Pomôž, Jakub. Syn mi bol ešte večer ako ryba, no dnes v noci... pomôž, prosím ťa...“

„Ale ja?“ jachce Jakub. „Ja vám mám pomôcť?“

„Ty!“ zdvihne správca oči na Jakuba Knopa. „Vraj si si deti zachránil.“

Vtedy Jakub Knop pochopil, o čom to správca hovorí, nuž vzal kotlík a zliat, čo v ňom ostalo, do jediného cínového pohára, čo mal v chalupe. No ešte to ani poriadne neurobil, už mu správca vytrhol pohár z ruky a zaraz bol preč.

A Jakub tiež dlho doma nepobudol. Keď deti začali džavotať, vložil si do kapsy posúch a cibuľu a vybral sa na Piesky doháňať zameškané. Večer si potom necítil chrbát-ruky, čo tak celý deň sekal do rudy, a len čo si deti nachoval, už sa aj bral pod súkennú huňu.

Lenže nebolo mu súdené ani túto noc spať. Lebo len čo sa natiahol na lavicu, vošiel dovnútra správca.

„Prišiel som sa ti odmeniť, Jakub,“ hovorí a zároveň sype na stôl z mešca strieborné denáre. „Syna si mi pred smrťou zachránil.“

Díva sa Jakub na strieborné mince, jakživ toľko peňazí pokope nevidel.

„A ak mi povieš,“ stíšil správca hlas, „aký si mi to dal odvar, dám ti ešte raz toľko.“

Nevie Jakub, čo si o tomto všetkom má

myslieť, a tak radšej nevraví nič.

„Dobre teda,“ vysvetľuje si to správca po svojom, „budeme spoločníkmi. Zbohatneš ty, a budem bohatší aj ja.“

„Ako bohatší?“ čuduje sa Jakub.

„Nuž tak,“ vraví správca, „že ten tvoj odvar budeme odteraz predávať. Ty ho urobíš, ja ho rozveziem. Vieš, koľko je chorých? Len tu na Španej Doline dobrá stovka. A čo v Jakube, na Starých Horách, Richtárovej... všade tam mor kosí ľudí ako ten najmocnejší kosec mládzu. Stačí, aby sme za každý hlt pýtali jeden-jediný denár a sme najbohatší ľudia v doline. Čo v doline? Bystrickí radní páni budú blednúť závišťou nad naším bohatstvom. Veď si len predstav,“ pokračuje správca, „že sa viac nebudeš lopotiť na Pieskoch. Sám sa staneš ťažiarom a namiesto drevenice so šindľovým dachom postavíš si kamenný dom. A pešo neurobíš ani krok.

Koč so štajerskými koňmi ťa odvezie hoc len doprostred dediny. Nuž ako? Dáme sa do toho?“

„Nie,“ krúti hlavou Jakub Knop. „Zadarmo som sa dozvedel, ako si odpomôcť z choroby, zadarmo to i medzi ľuďmi rozhlásim.“

„Ech, hlupák si, Jakub, hlupák,“ potemnel správca hlas, „no ešte si to všetko premysli.“

Lahol si Jakub znova na lavicu, no darmo oči zatvára. Ba len čo ich privrie, je ešte menej ospanlivý, lebo odrazu všetko to, o čom pred chvíľou správca vravel, má akoby na dlani. Stačí natiahnuť ruku a je to jeho. I dom, i kone, i najbohatšia štôľňa na Pieskoch... Hlupák si, Jakub, zaznieva mu do toho správca hlas, a to ho preberá ešte väčšmi. Takže už ani ležať nemôže, vstane a začne chodiť sem a tam a stále myslí na ten dom i kone, no hneď nato zatne zuby, pokrúti hlavou. No keď mu odrazu padne zrak na kôpku strieborných denárov, ligotajúcich sa v mesačnom svetle, vie, že sa ho zmocnili sily temnejšie, než je čierna noc.

Na druhý deň tlačila sa pred chalupou Jakuba Knopa hŕba prosiacich žien i mužov. Každý prosil, žobronil, dával, čo mal, len aby dostal aspoň pár kvapiek zázračného odvaru. A Jakub nalieval, odkvapkával, podľa toho, či dostal mincu striebornú a či len medenú. No márne ho túžba po bohatstve posadla. Len čo vzal do dlane prvý peniaz, v tej chvíli odvar z vandeličky a bederenčoka stratil svoju zázračnú moc.

A čo sa stalo s ním samým? Nuž, keď si chcel život pred rozhnevanými baníkmi zachrániť, musel jedného dňa zo Španej Doliny zutekať. Ale nezašiel ďaleko. Ešte vraj i dnes možno za pochmúrnych, tmavých nocí stretnúť v španodofinských horách chlapa v roztrhanom baníckom odeve, ktorý žiadostivo vystiera ruku s akýmisi zelinami a pritom nehlasne, s chamtivým ligotom v očiach šepolí:

„Vandelička, bederenčok,
proti moru liek — korigenčok...“

O lietajúcej

JÁN ULÍČIANSKY

Pán Tomáš sa raz vybral na prechádzku. Obliekol si vychádzkový oblek a obul si obľúbené topánky. Keď prechádzal cez cestu, takmer sa potkol o loptu! Ležala naprostriedku cesty. Bola to obyčajná zatúlaná lopta, s akou sa deti zvyčajne hrajú na ulici. Nevedno, komu patrila. Ale je isté, že nepatrila na cestu!

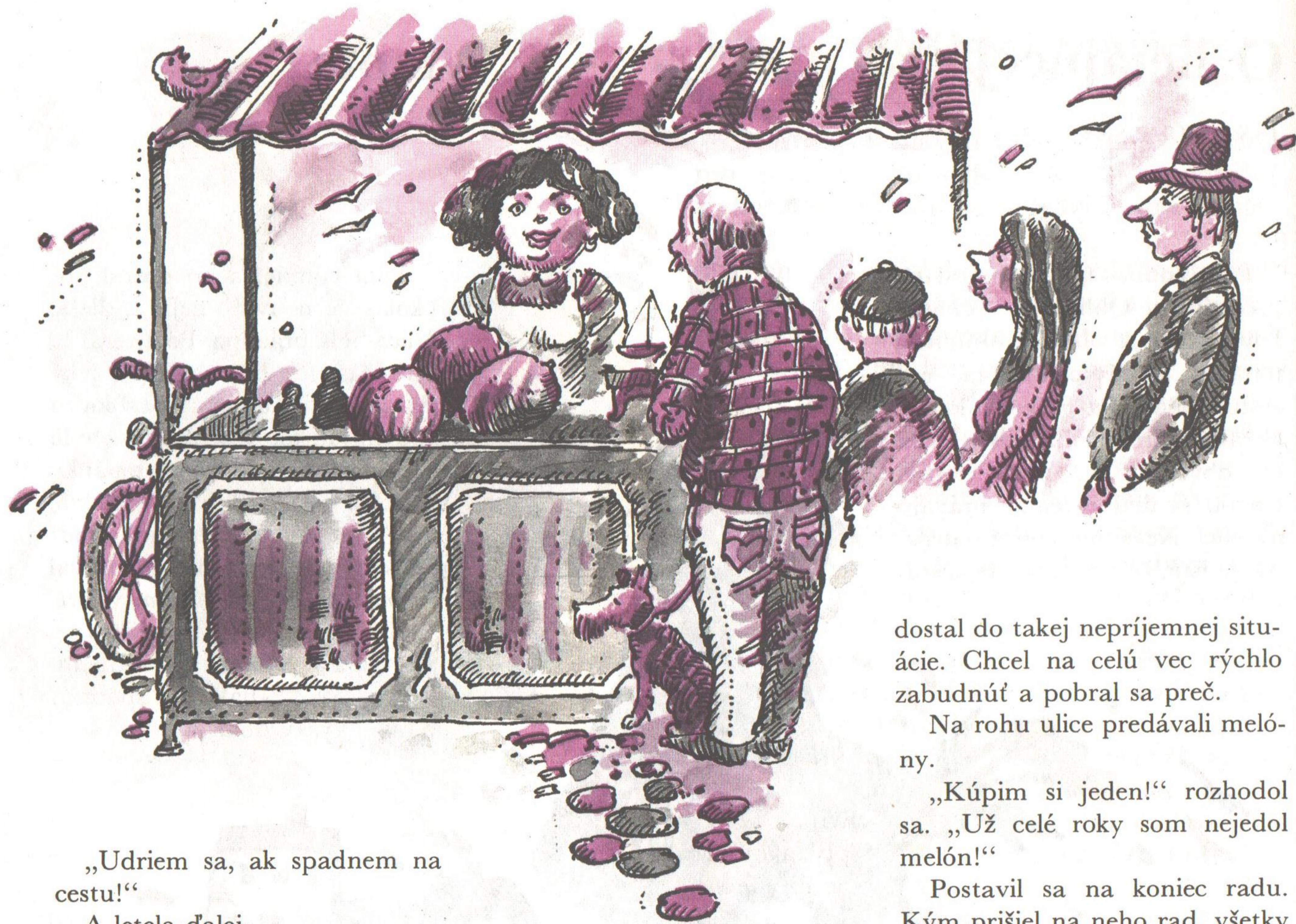

lopte

Pán Tomáš sa poobzeral dookola, či neuvidí nejaké dieťa. Ulica bola prázdna. Poobzeral sa ešte raz, či ho nevidí nejaký dospelý, a už-už sa chystal loptu zodvihnúť, ale v poslednej chvíli sa narovnal a nosom topánky kopol do lopty. Sám nevedel, kde sa v ňom vzala tá túžba kopnúť si, keď už dlhé roky nehrával futbal. A bolo to na ňom vidieť!

Kopol do lopty tak nešikovne, že vyletela vysoko do vzduchu a letela a... bála sa spadnúť z takej výšky dolu.

„Udriem sa, ak spadnem na cestu!“

A letela ďalej...

„Zašpiním sa, ak spadnem do mláky!“

A letela ešte ďalej.

„Bojím sa spadnúť do kanála!“

A letela ešte chvíľu.

„Nevládzem ďalej!“ vzdychla lopta a spadla na parkovisko.

Dopadla na karosériu ligotavého auta a nechala na ňom svoju pečiatku. Auto sa tak prelaklo, že z toho ľaku odpadol z neho kúšтик laku. Lopta sa tiež nalakala a schovala sa pod jeho kolesá.

„Ale som tomu dal!“ prelakol sa aj pán Tomáš a ponáhlal sa na parkovisko za loptou.

„Nemáte čo robiť?“ rozkričal

sa na neho majiteľ ligotavého auta. „Dospelý človek, a nemá rozum! Hrá sa s loptou!“

„Ja som práve nechcel, aby bola na ulici...“ vysvetľoval pán Tomáš.

„Tak si ju odneste domov!“ rozčuľoval sa ten pán a namiesto toho, aby loptu slušne podal, celou silou do nej kopol.

„Ale to nie je moja lopta!“ vysvetľoval ďalej pán Tomáš.

„Tak sa o ňu nestarajte!“ odvrkol pán a začal sa starať, ako opraví poškodený lak.

Pána Tomáša mrzelo, že sa

dostal do takej nepríjemnej situácie. Chcel na celú vec rýchlo zabudnúť a pobral sa preč.

Na rohu ulice predávali melóny.

„Kúpim si jeden!“ rozhodol sa. „Už celé roky som nejedol melón!“

Postavil sa na koniec radu. Kým prišiel na neho rad, všetky melóny boli preč.

„Počkajte, počkajte!“ povedala predavačka. „Tu sa mi jeden zakotúľal pod pult.“

Zdvihla zo zeme zelenú guľu a položila ju na váhu.

„Aký je ľahký ten melón!“ prekvapila sa. „Bude to za korunu.“

„Hlavná vec, aby bol zrelý!“ povedal pán Tomáš a vracal sa domov. Pri plote stretol susedu.

„Kúpili ste si loptu?“ spýtala sa ho milo.

„Melón!“ odvrkol.

„Vy figliar! A s kým sa budete hrať?“ chichotala sa suseda.

Až teraz si pán Tomáš všimol, že posledný melón, ktorý si kúpil,

nie je melón, ale lopta, do ktorej už raz kopol.

Nazlostil sa a kopol do nej druhý raz.

Ale zlosť je zlý pomocník! Lopta vyletela ešte vyššie ako prvý raz a letela nad cestou, nad mláku, preletela kanál i parkovisko a pristála vo výklade obchodu s hračkami. Samozrejme, že ho rozbila.

„Čo sa vám stalo?“ prekvapila sa suseda. „Ja vás nepoznávam! Ako tá lopta letela!“

„No veď to! Lopty majú lietať, ale čo je veľa, to je veľa...“

„Pamätám sa, že ste boli dobrým futbalistom!“ zalichotila mu suseda.

„Ale, pani suseda!“ zahanbil sa pán Tomáš a chcel jej tiež zalichotiť, ale nevedel ako. Vytratil sa preč.

Nešiel však domov. Ponáhlal sa na trh s kvetami.

A čo sa stalo s lietajúcou loptou?

Predavačka v obchode s hračkami vyletela na ulicu a zalamovala rukami nad rozbitým výkladom.

„Ktorý chuligán to urobil?!“ vykrikovala a vybrala z výkladu zelenú loptu. Bolo na nej vidieť, že nepatrí medzi ostatné hračky. Bola okopaná, zablatená a nemala cenovku.

„Ktorý chuligán to urobil?“ zopakovala predavačka ešte raz, a keď sa nikto nepriznával, celou silou kopl do lopty.

Lopta letela a letela, až dopadla na kvetinový záhon v parku. Prevrátila tabuľku s nápisom **CHRÁŇTE NAŠU ZELEŇ!** a zlomila niekoľko tulipánov.

„Prepáčte, nechcela som!“

ospravedlňovala sa lopta a prestala sa kotúľať, aby nenarobila viac škody.

NELEZ UŠAN ETŇÁRCH! čítal pán Tomáš prevrátenú tabuľku v záhone tulipánov.

Vracal sa totiž so sklonenou hlavou, pretože na trhu už kvety neboli a tak nevedel, čo darovať milej panej susede.

„Ne-lez... **ZELEŇ!**“ pochopil a rozosmial sa. Vzápätí sa však rozhneval, pretože zbadal za prevrátenou tabuľkou tri zlomené tulipány a za nimi zelenú loptu.

„Čo je veľa, to je veľa!“ schytil loptu, vzal i tie tri zlomené tulipány a pobral sa domov.

„Že sa nehanbíte! Dospelý človek — a kradne tulipány!“ počul za sebou prísny hlas.

„To nie ja, to tá lopta!“ bránil sa pán Tomáš a znovu ho pochytil jed. Kopol do lietajúcej lopty takou silou, aby ju už nikdy viac nevidel.

Zrazu mestom otriaslo mohutné **GÓÓÓÓÓ!**

To lietajúca lopta preletela cez deravé ruky brankára a vletela do bránky.

GÓÓÓÓÓ! kričal celý štadión, iba rozhodca sa čudoval, odkiaľ priletela tá rozhodujúca, víťazná lopta, keď on držal tú pravú, futbalovú v ruke. Ale to si nikto nevšimol.

Fanúškovia sa nahrnuli na trávnik, bozkávali hráčov, vzali loptu do rúk a niesli ju vysoko nad hlavami. Prešli cez brány štadióna a so spevom kráčali po ceste.

Pán Tomáš zbadal lietajúcu loptu nad hlavami nadšených divákov a pokrútil hlavou: „Keď už dospelí nemajú rozum a chodia s loptou po ceste, prečo sa čudovať deťom?“

Hlučný dav prešiel okolo a na námestí sa rozprchol. Na ulici ostal už iba on a tá lopta. Ale pre istotu už do nej nekopol.

Ktovie, kam by doletela!

Dobrodružstvá Sindibáda Námorníka

SIEDMA A POSLEDNÁ CESTA

— Vedzte, bratia moji, — povedal pán domu na druhý deň, keď sa hostia ovlažili vínom, — že po šiestej ceste som na cestovanie vari dva roky ani nepomyslel. A jednako prišiel deň, keď som spolu s inými kupcami naložil tovar na loď a znovu sme sa plavili neznámymi morami a krajinami. Ako som sa však zľakol, keď som raz ráno videl, že si kapitán trhá bradu. Vedel som, že to nevesťí nič dobré. A naozaj — k lodi sa blížila ryba sťa obrovský vrch a za ňou druhá a tretia. Skôr než nás niektorá stihla zhltnúť, víchor zdvihol plavidlo do výšky a vzápätí sa celkom roztrieštilo. Chytrý som sa chytil ťažkého brvna a o hlade-smäde som sa na ňom plavil, kým ma vlny znovu nevyhodili na breh. Sotva som sa ocitol na súši, svätou prísahou som sa zaprisahal, že ak sa aj teraz zachránim, nikdy už na nijakú cestu nepôjdem.

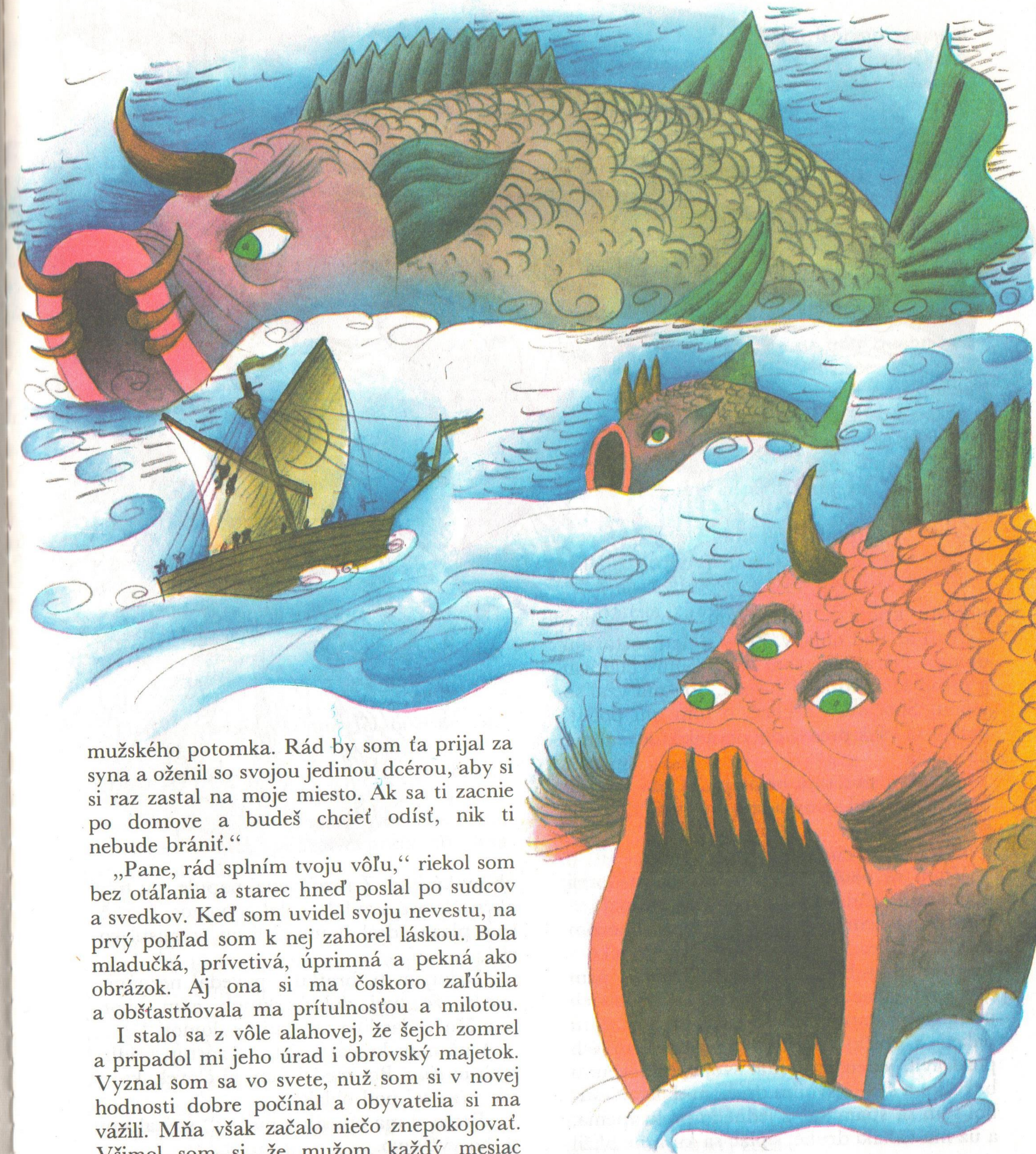
Chodil som krížom-krážom po pevnine, jedol šťavnaté ovocie a pil sladkú pramenitú vodu. Ak sú tu pramene, možno tu bude aj rieka, pomyslel som si. A keď som ju onedlho našiel, už som vedel, čo robiť. Zo santalového dreva, ktoré tam hojne rástlo, som si začal zhotovovať plť. Konáre som zväzoval mocnými lianami, aby plavidlo držalo pokope

a odolalo náporom vetra a vln. Sotva som prácu skončil, horúčkovite som nasadol a pustil som sa dolu prúdom.

Nazdal som sa, že som už skúsený cestovateľ a moreplavec, a jednako som sa prerátal. Táto rieka bola oveľa prudšia a plť na jej vlnách vratkejšia. Voda hučala, vlny sa divo penili a pohrávali sa s plavidlom ako s hračkou. Pozvoľna sa rýchlosť predsa len spomaľovala, rieka sa skrútila do nížiny a znovu tiekla pokojným tokom. A keď sa predo mnou zrazu zjavilo utešené mesto, šťastne som si vydýchol.

Zďaleka som videl zástup ľudí, ktorí zbadali, že sa plávam uprostred mocného prúdu, a čakali na mňa s lanom. Sotva som s ich pomocou vystúpil na breh, akýsi dôstojný stavec ma zaviedol do kúpeľov a neskôr do svojho domu. Hostil ma ako vzácneho hosta, ba prideliť mi aj služobníkov.

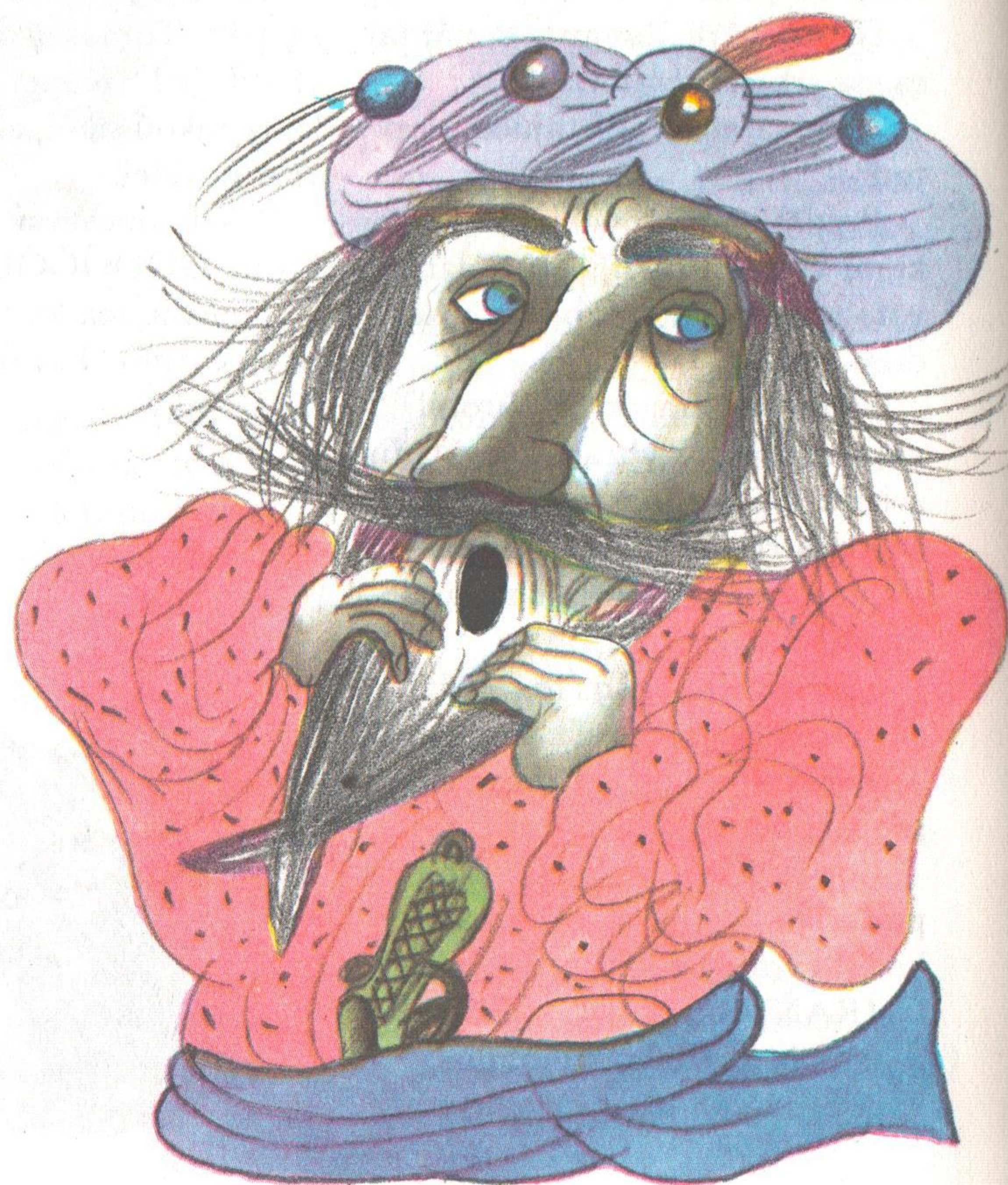
„Synu,“ privravel sa mi raz môj hostiteľ, „som šejchom tejto krajiny, nemám však

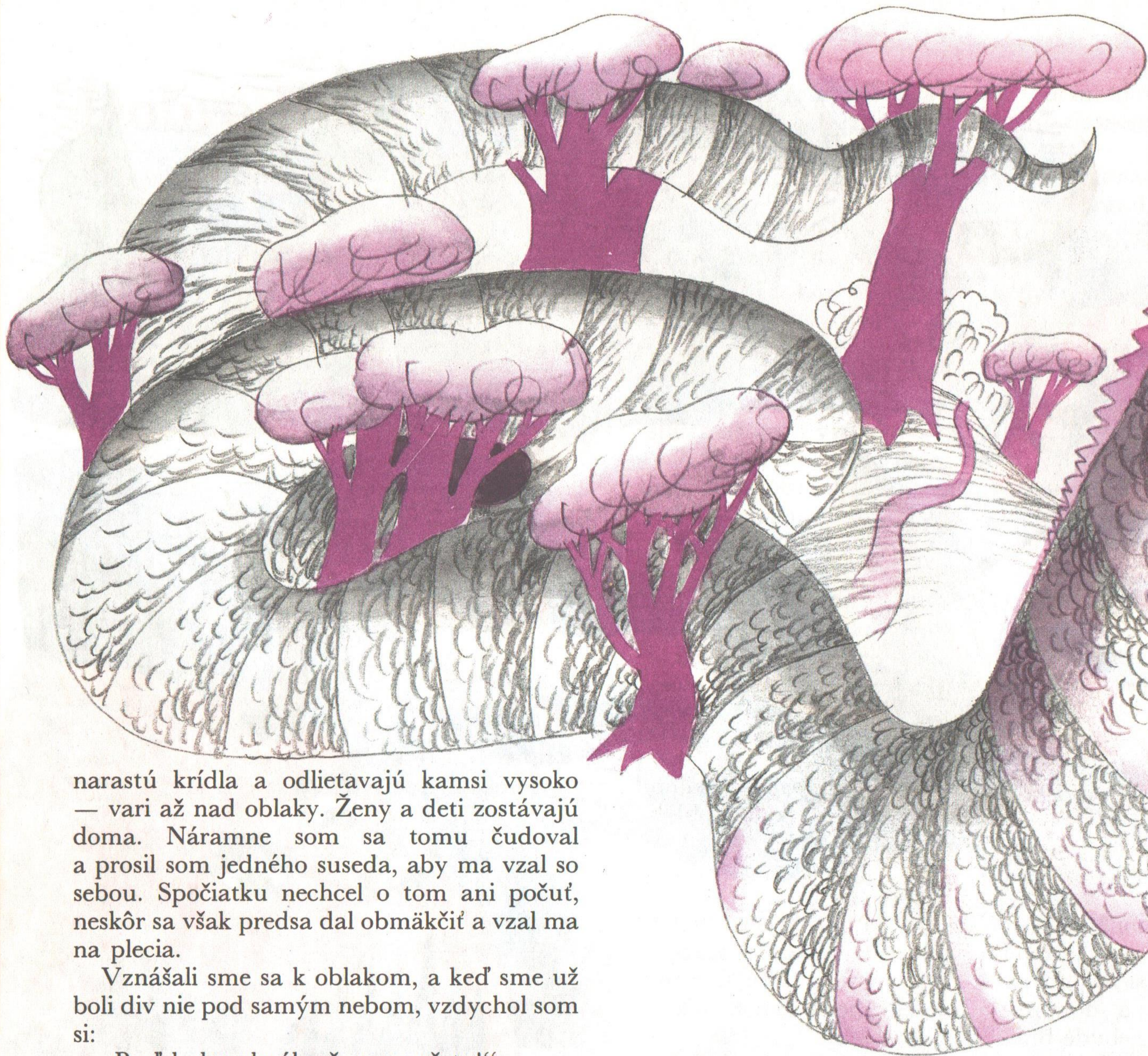
mužského potomka. Rád by som ťa prijal za syna a oženil so svojou jedinou dcérou, aby si si raz zastal na moje miesto. Ak sa ti začne po domove a budeš chcieť odísť, nik ti nebude brániť.“

„Pane, rád splním tvoju vôľu,“ riekol som bez otáľania a stavec hneď poslal po sudcov a svedkov. Keď som uvidel svoju nevestu, na prvý pohľad som k nej zahorel láskou. Bola mladučká, prívetivá, úprimná a pekná ako obrázok. Aj ona si ma čoskoro zaľúbila a obšťastňovala ma prítulnosťou a milotou.

I stalo sa z vôle alahovej, že šejch zomrel a pripadol mi jeho úrad i obrovský majetok. Vyznal som sa vo svete, nuž som si v novej hodnosti dobre počínal a obyvatelia si ma vážili. Mňa však začalo niečo znepokojovať. Všimol som si, že mužom každý mesiac

narastú krídla a odlietavajú kamsi vysoko — vari až nad oblaky. Ženy a deti zostávajú doma. Náramne som sa tomu čudoval a prosil som jedného suseda, aby ma vzal so sebou. Spočiatku nechcel o tom ani počuť, neskôr sa však predsa dal obmäkčiť a vzal ma na plecيا.

Vznášali sme sa k oblakom, a keď sme už boli div nie pod samým nebom, vzdychol som si:

„Bud' bohu chvála, že sme už tu!“

Vtom sa okolo letiacich mužov rozhoreli plamene, začali na mňa kričať, ihneď sa spustili na zem a môj človek ma s hnevom zhodil z pliec. Našiel som sa na vysokom pustom vrchu bez pomoci a ochrany — sám ako prst. Zrazu som obďaleč zazrel dvoch utešených chlapcov. Každý držal v ruke zlatú palicu a mlčky šiel lesom. Keď som ich pozdravil, jeden mi podal svoju drahocennú bakulku a šiel so svojim druhom ďalej. Nestihol som sa spamätať z jedného prekvapenia, a už ma čakalo druhé: sipiac sa ku mne blížil

obrovský had. Z rozďavenej papule mu trčal akýsi človek a zúfalo volal o pomoc. Len čo som plaza udrel zlatou palicou, vypustil korisť.

„Ďakujem ti, bratku,“ povedal neznámy, „vedz, že tvoj dobrý skutok nám obom pomôže a šťastlivo sa vrátíme domov.“

A už nám kráčal v ústrety zástup krídlatých mužov. Bol medzi nimi aj človek, ktorý ma vyniesol pod oblaky.

„Prečo si ma opustil v núdzi?“ spýtal som sa ho vyčítavo.

„Nemal si chváliť boha, veď to je pre nás najväčšie zlo.“

Znovu ma vzal na plecيا, ďalší okrídlený muž si naložil môjho nového druhu a onedlho sme pristáli v meste. Keď manželka cez oblok videla, že sa vraciam, radostne mi bežala proti.

„Prečo si mi tajil svoj úmysel, bola by som ťa varovala,“ vítala ma. „Vedz, že všetci muži v našom meste sú satanovi bratia a neznesú božiu chválu. Neboj sa, môj otec k nim nepatril, bol bohabojným človekom. Teraz, keď zomrel, ti už nič nebráni, aby si sa so mnou nevrátil do vlasti.“

Ako som len jej vďačil za múdre slová, akoby mi prevravela z duše. Začal som po troche predávať majetok a chystať sa na návrat. A keď mala z mesta vyplávať loď, najal som si na nej miesto a netrpezlivo som čakal, kedy zdvihne kotvy. Onedlho som sa po dlhom čase znovu ocitol na širom mori. Vedel som, že je to plavba posledná, veď som sa svätou prísahou zaveril, že viac svoje rodné mesto neopustím.

Plavili sme sa od ostrova k ostrovu po nekonečnej vodnej pláni, v ktorej sa pokojne

čerili vlny a občas sa stribristo zajagal mokrý chrbát rýb. Ráno som nedočkavo vyčkával večer a večer som túžobne čakal na ráno, aby sa skorej miňal čas a ubúdalo z tej dlhej cesty. Z tej cesty poslednej, v ktorej som lietal popod oblohu, no vrúcne som si želal znovu byť na zemi a nohami cítiť jej horúci prach.

Bol som nesmierne rád, že z poslednej cesty sa nevraciam sám, ale so ženou, ktorá ma verne sprevádzala na ceste do vlasti, kde mala nájsť svoj nový domov.

Drahí hostia, počuli ste aj môj posledný príbeh. Ďakujem vám, že ste mi v duchu boli oddanými druhmi na cestách-necestách, spolu so mnou ste prežívali chvíle radostného vzrušenia i nebezpečenstiev, radosť z poznávania i radosť z návratov. Teraz sa však po všetkých útrapách posilnime darmi zeme a slnka. Pripime si na šťastné návraty všetkých ľudí!

Tak povedal Sindibád Námorník a zdvihol čašu. K štrngotu pohárov sa družila veselá vrava hostí, radostný hurhaj a smiech. Dlhو sa priatelia zhovárali. Porozchádzali sa až v podvečer, keď sa do rozhorúčených ulíc začal vkrádať súmrak.

Sindibáda Nosiča pán domu bohato obdaroval a na rozlúčku mu dal ponaučenie:

*Si ešte mládenec, nuž zatiaľ nežalosti,
že šťastie nepadá ti rovno do náruče.
Málokde sadá si a máloktorých hostí,
sám sa oň usiluj, zvrťaj a pričin' rúče.*

*Si ešte mládenec, nuž zatiaľ nebedákaj,
veď život nenúka vždycky iba blahom.
Vždy dobré s nedobrym a so zlým dobré čakaj,
dneska ťa pohladká a zajtra udrie šlahom.*

*Si ešte mládenec a mladost' je dar darov,
keď túžba mocná je a ľúbošť býva vrelá,
len srdce statočné si nes, môj syn, až na rov.
Sindibád Námorník tak vrúcne ti to želá.*

Z rozprávok Tisíc a jednej noci
prerozprávala HANA FERKOVÁ

ILUSTROVAL ONDREJ ZIMKA

Živá bába

JÚLIA MIKUŠOVÁ

Petko: Ty máš krásnu loptu, Lucka.

Lucka: Páči sa ti? Včera sme ju kúpili v Bratislave. Počuješ? Bola som v Bratislave.

Petko: Je tam toho. Ja som sa v Bratislave vozil v električke.

Lucka: A ja, na lodi po Dunaji.

Petko: A tie vysokánske domy si videla?

Lucka: Jasné.

Petko: A v zoologickej záhrade ste boli?

Lucka: Chceli sme, ale sme išli na vlak. A vieš, aký to bol vlak? Poschodový!

Petko: A my sme videli taký vodomet ako veľikánska kamenná lopta. Čo všetko ti tí tam nemajú!

Lucka: Ale všetko aj tak nevedia lepšie ako my! Vieš, čo nám povedala predavačka v hračkárstve? Že tá spiaca bábika, čo mi mama kúpila, je akoby ozajstná, živá. Len čo ju položíš, už zatvárala oči. Asi v živote nevidela živú bábiku. Naša Kata, keď ju dáme do postielky, reve ako túr. A nie že zatvára očka.

Odkedy šumí Orava

ANTON HABOVŠTIAK

V dávnych časoch bývali v našich vrchoch veľikánski ľudia. Obri to boli a mali aj ženy obryne.

Aj na Orave žili takí ľudia-ozruty. Vraj si tam aj sami stavali vrchy, preto má Orava viac vrchov ako iné kraje.

Jeden veľký obor žil na Choči a druhý zas tam, kde do oblakov vyčnieva Babia hora. Lenže ten sa akosi skoro pomínul, a tak si tam žila jeho žena s dcérou-obrynkou. Bola to súca žena a pracovitá. A dcéru si tiež len poriadku a robote priučala. Neraz ju zahriakla, keď sa dačoho nechytla alebo keď sa iba tak ponevierala z jedného konca na druhý. A ako dorastala, vše jej takto pripomenula:

„Teraz sa už musíš držať, keď začínaš byť súca na vydaj. A tak si rob, aby nás mládenci neobchodili! Veď si nemôžeš veľmi vyberať, keď je ich málo na okolí.“

A mala pravdu. Taký mládenec, čo mohol byť pre ňu súcejší, býval iba na Choči. Obrynka po ňom oči pásala a materi tiež bol po vôli. Nie div, že baba-obryňa iba o tom rozmýšľala, ako by ho k dievke privábila. Nakoniec sa takto rozhodla:

„Najprv náš vrch dáme trocha do poriadku, že by bol pekný, hladučký, a trochu ho aj nadstavíme. Nech je vyšší ako ostatné vršky! A potom budeme upratovať ako na najväčšie sviatky.“

Čo obryňa povedala, to aj vykonala. Vrch naozaj tak zvýšila, že každému, kto naň pozrel z ktorejkoľvek strany, hneď padol do oka.

Keď baba-obryňa vrch dohotovila, poobzerala si ho, či sa nebudaj nekriví alebo či nie je hrbatý. Najväčšmi jej ležalo

na srdci, aby bol najkrajší z tej strany od Choča. Potom sa zvrtila k dcére a vraví jej:

„A teraz si vezmi metlu a pozametaj okolo domu! Nech každý vie, že sme čistotné ženy... Aj celý dom vyumývame. Všetky dlážky aj prahy tak vydrhneme, aby na nich nebolo ani len smietky.“

Dcéra-obrynka poslúchla mater a s chuťou sa pustila do roboty. Ako tak drhli, oplachovali dlážku a všetky kúty, baba-obryňa jednu putňu za druhou vylievala dolu brehom,

Jastrab

FRANTIŠEK HALAS

Zletel jastrab ako kameň,
s lastovičkou už je amen.

Dolietala Krivulienka,
umieráčik smutno stenká.

Krivulienka naša malá,
čo si nám to vykonala?

Slzy máme na krajičku,
dívame sa po nebičku.

Či sa odtiaľ ešte vrátiš,
a ty už tam hviezdy zlátiš.

Prel. MILAN RÚFUS

Malá nočná hudba

JIRÍ HAVEL

Obloha je celkom sivá,
už sa na nás zase díva
jak kúzelník cez sklíčka.
Slávik spieva,
potok žblnká,
svrček beží k husličkám.

Nočný koncert začal v tráve,
rozprával o krasných snoch,
až stekali v noci tmavej
lesklé slzy po listoch.

Prel. ONDREJ ČILIAK

Hroch

JOZEF PAVLOVIČ

Chrbát hrocha,
to je veľmi
krásna plocha!
Zmestí sa naň
blata trocha,
piesku trocha,
trávy trocha,
zmestí sa naň,
hoc aj socha
a hoc aj ja,
keby som sa
nebál hrocha.

Krokodíl

ŠTEFAN BALÁK

Bol raz jeden krokodíl,
celý bazén prebrodil.

Ukázal nám veľký chrup,
veľké ústa, samý zub!

Čo ho trápi, čo ho mrzí,
že mu zrazu tečú slzy?

Sníva o tom, kde prv žil,
o kraji, kde tečie Níl.

až sa utvoril bystrý jarok. A čím viac vody liala, tým bol potok bystrejší. Dcéra sa už vtedy nezdržala a radostne vykrikla:

„Ako len krásne zurčí tá vodička! Ani jeden potôčik som tak nepočula klokotať.“

A naozaj tak bolo. Keď sa k potoku trocha nižšie pridali aj iné potôčiky, začal tak švitoriť dolu dolinou, stáby nôtli dajakú pieseň. Baba-obryňa vtedy vraví svojej dcére:

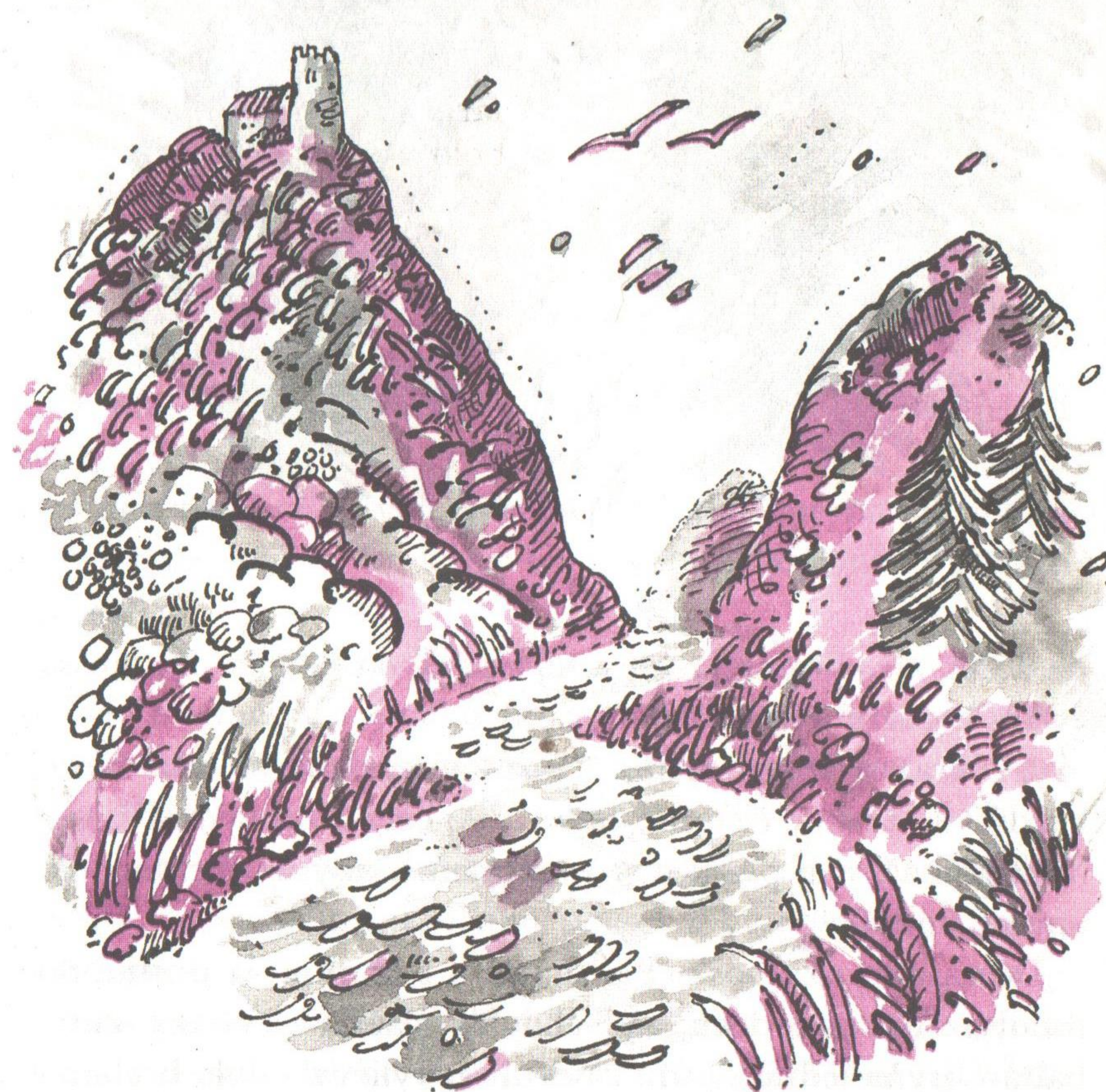
„Keď tak pekne šumí táto riečka, nech sa volá Orava.“

V tých časoch naozaj slovo orať značilo aj šumieť, hučať, revať. O chvíľu ešte dodala:

„A nech sa tak volá nielen rieka, ale i celá dolina. Nikto druhý nebude mať také meno.“

A baba-obryňa dobre prorokovala. Do dnešných čias volá sa rieka i celý kraj iba Orava.

A či za jej dcérou obrynkou prišiel pytač od Choča? Ktovie. No vrch, kde jej mater bývala, je dodnes najvyšší na Orave. Ba aj meno má po nej. Volá sa Babia hora.

O žabke Hrkálke

ŠTEFAN MORAVČÍK

Bol raz jeden veľký močiar, ktorý obchádzal zoširoka každý voz i kočiar. V tom obrovskom močiarovi nemočili si nohy ovčiari. Bývalo v ňom stojeden žiab. Hm, malo ich tam byť iba sto, no jedného krásneho dňa sa zatúlala do močiara cudzia žaba. Keďže nemohla bývať na stromoch ako rosnička, volky-nevolky musela skočiť do cudzej vody. Bála sa, že ju tam všakovako vyhrešia, vykváču, no, čudujsasvete, privítali ju pekne.

„Vitaj a nič nepýtaj!“ drgol ju žabiak Žan, najväčší fešák v celom močiarovi.

Nemusela si nič pýtať, veď tu bolo všetkého ani na kráľovskej hostine. Až sa lekná prehýbali: chrobáčky na záružlí, mušky na chrene, komáre v lekvári... Pekne ju pohostili a povypytovali sa jej, čo nové a ako sa má.

„Hrrrk-hrrrk, výborne! Hoci mi nie je všetko jedno, lebo som zablúdila. Lenže vy, susedky, ste akési čudné!“ pokrútila očami hrkálka. Bola by najradšej pokrútila hlavou, ale to je pre žaby-skákanky ťažký oriešok. „Prečo máte všetky okolo hlavy omotané ručníky, plachty a uteráky? Vyzeráte ani dále Turkyne! A ty, Žan, prečo si si obložil hlavu žaburinkovými vankúšmi? Vari ti je zima?“

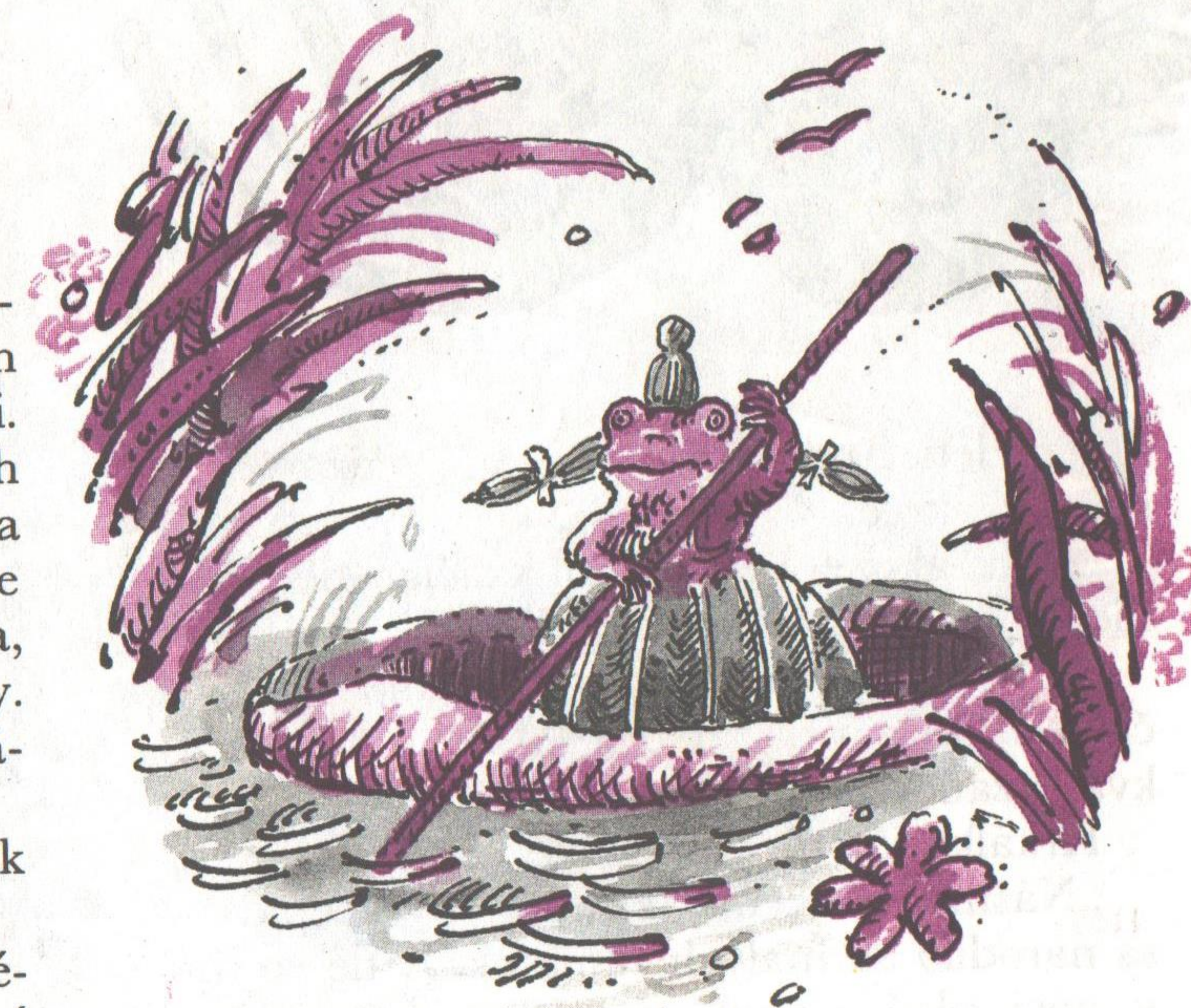
„To my len tak,“ robil sa akože nič žabi fičúr Žan. Frajersky vyhodil vankúš do vzduchu, že pristál Hrkálke na hlavu.

„Krrrk-hrrrk!“ zasmiala sa klokotavo-hrkotavo Hrkálka. „Čože sú to za žarty? Vy sa tu máte! Stále vymýšľate iba nové zábavky.“

„Kvá-kvá! Si ešte mladá! Vo všetkom vidíš len huncútstva. Ale smiech ťa prejde, keď spustia princuliatka!“ zašomrala stará Kvakula.

„Pst! Chceš prísť o krrrrk?“ zahriakla ju Křkajka.

Vtedy sa žabka Hrkálka rozosmiala hrko-

tavým smiechom, ako keď na jar potôčik zažblnká a zahrkoce. Hrrrrrrrrrrky-krrrrrrky-hrrrrrk.

Žaby vygúlili okále a prekvapene nimi zagúľali dookola. Potom si strhli z hláv ručníky a uteráky, odhodili vankúše. Žabiak Žan až poskočil od radosti.

„Akože ťa volajú, žabec?“ pýta sa jej.

„Hrkálka,“ vraví žabka.

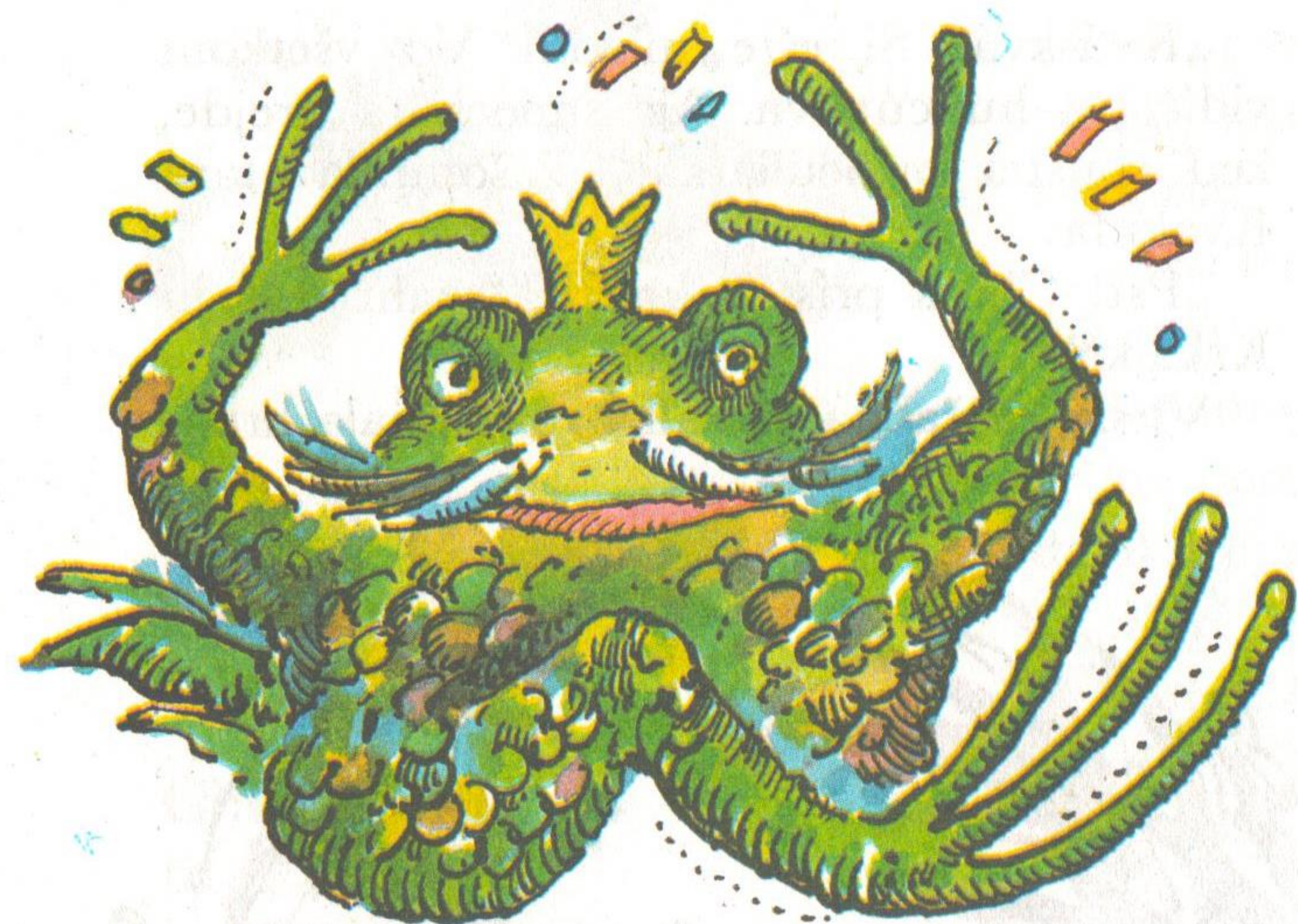
„Kvá! Keď si ty Hrkálka, tak ja som Mrkvá! Kvá!“ zaškerila sa nedôverčivá Kvakula. „Vari máš v ústach hrkotavé guľôčky?“

„Alebo zvončeky, zázračné strojčeky?“ dobiezala Křkajka.

„Nechajte ju, možno nám práve ona z nešťastia pomôže. Aby si vedela, si naša posledná nádej.“

„Sedem nocí sme už nespali. Hlavy sa nám

idú rozletieť od večného revu,“ sťažovali sa staré kvakule.

„Ach, akože, veď tu ani vtáčika pišťáčka nieto!“ začudovala sa Hrkálka.

„A čuduješ sa? Bodaj by bolo, keď tu človek môže prísť o uši! Moje nervy, kvá-kvá!“ zanariekala Kvakula.

Hrkálka krúti okálmi, nič nechápe.

„Nášmu Žabiemu kráľovi Vyskočpánovi sa narodilo 99 malých žabiatok. A tie vo dne v noci plačú, revú, rumádzgajú, utíšiť sa nedajú,“ žaluje sa Křkajka.

„Kráľ už aj kráľovnú vyhnať. A teraz leží siedmimi duchnami obložený, aby to vreštanie, mraučanie nepočul. Kto tie jeho kriklún-ske detváky utíši, tomu sa vraj bohato odmení. A môže pri ňom sedávať na najvyššom kameni,“ vraví Žan.

Hybaj ku kráľovi Močiarpánovi a hrkaj, hrkútaj, hrkálku rob,“ vraví Kvakula a durí žabku preč.

„Budeš sa mať kráľovsky. A my sa konečne vyspíme!“ poskočili žaby a člup do vody. Odprevádzali Hrkálku ku kráľovskému močiar-skemu palácu, pričom spustili hotový koncert.

Hrky-krky, žabokrky, kvááááá...

V diaľke poskakoval krásny kráľovský palác, pekný ako výletná loď. Div sa neprekoprcol. Krepčil, hopkal podľa toho, ako malé princuliatka vyrevúvali.

Hrkálka sa rozosmiala pri pohľade na tancujúci zámok.

„Klop-krrrr-klopki-klop!“ zasmiala sa nákazlivo, ale žiadna žaba sa k nej nepridala. Všetky len zvedavo zaklipkali okálmi: čo to len bude?

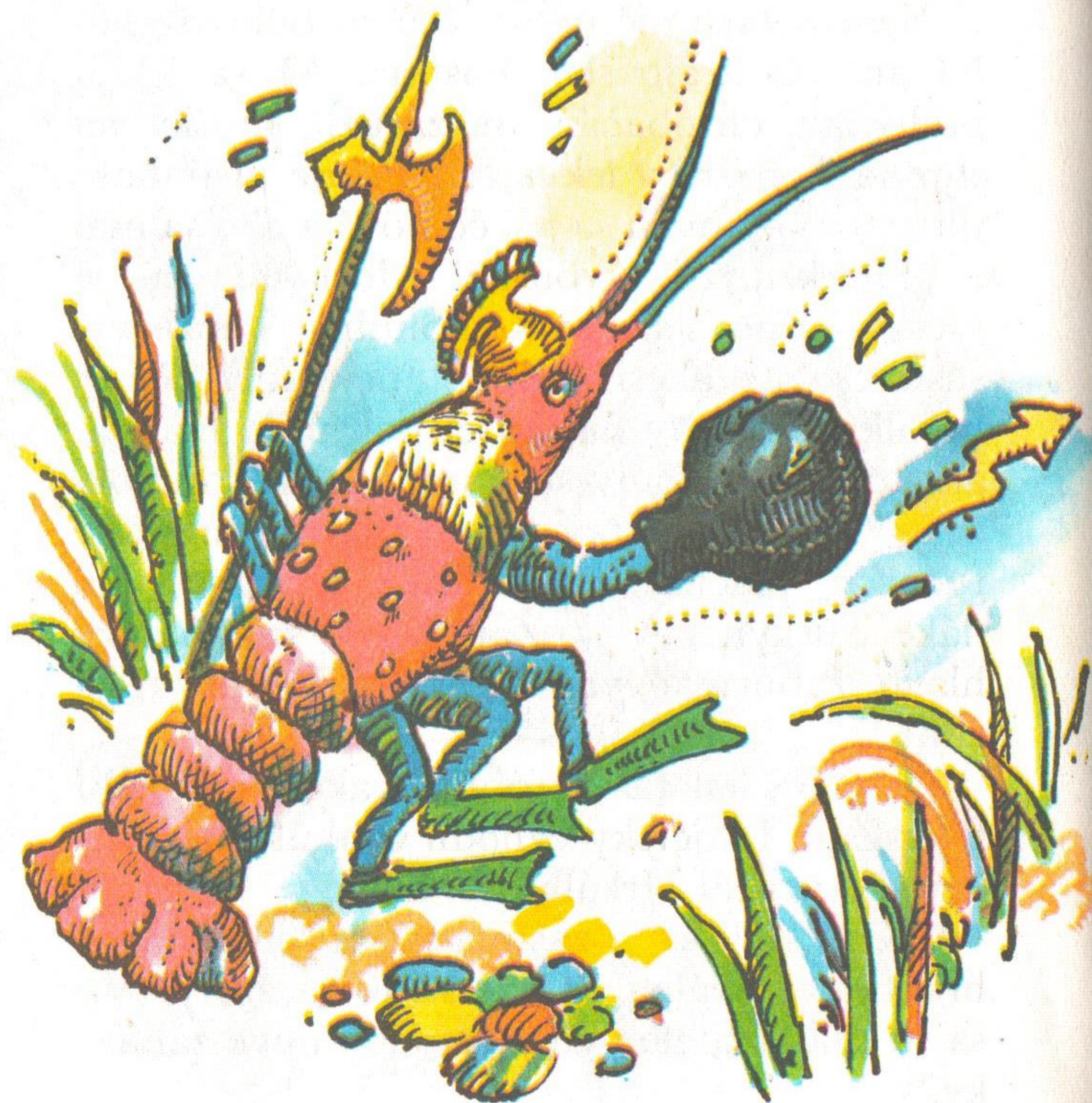
A už tu bol rak, ktorý robil cvak! Strašným čiernym klepetom sa zahnal na Hrkálku, že ju precvikne. Bol to rak Prízrak, hrozny strážca kráľovského paláca, ktorý mal všetko dovolené.

Vtedy sa však Žan ukázal ako naozajstný gavalier. Smelo sa postavil pred ukrutného strážcu a riekol:

„Ó, rak Prízrak, ráč ju nechať na pokoji. Je to žabka Hrkálka, najlepšia pestúnka pod slnkom i pod vodou.“

Rak sa zháčil a namiesto cvak urobil Hrkálke hlbokú poklonu — až sa mu nos do piesku zaboril.

„Klokloklokírrrrk!“ rozosmiala sa Hrkálka. „To hádam nemuselo byť, pán Prízrak. Zaveďte ma k samému Kvákajúcemu Veličenstvu, k Jeho Výsosti Mokrosti Žabiemu kráľovi Vyskočpánovi.“

V trstí za kráľovským Mokrozámkom sa skrýval vodník Naničhodník. Až ozelenel od závidi, keď videl, aká je Hrkálka šikovná, vzdelaná, slušná. Nijaká skaderúčka-skadenôžka.

„Fí, tú veru žiaden žabí kráľik Vyskočpánik nedostane! Tú si ja uchmatnem do môjho dušičkového peľcha!“ zastrájal sa Naničhodník a už aj natahoval čľapotavú paprču, že si žabku potiahne.

Lenže rak Prízrak bol strážca na svojom mieste. Spravil iba cvak! a vodník neborák zapišťal od bolesti, akoby mačke medzi dvere privreli chvost.

Žabka Hrkálka sa zasmiala nad tým divadlom, zlato v svojom hrdielku rozcinkotala. A zrazu — nevidané-neslýchané — ustal plač kráľovských žabiatok a na prah paláca prihopkal dlhými skokmi sám Žabí kráľ. Perinu

si odmotal z ubolenej hlavy a šikovnej Hrkálke vystrúhal hlbokú poklonu.

„Ó!“ zostali všetky žaby s otvorenými ústami. To sa veru v ich močiari ešte nikdy nestalo, aby sa kráľ dakomu poklonil.

Jeho Mokrohájske Veličenstvo Kvákavý Vyskočpán odhrnulo ťažké riasnaté závesy a uviedlo Hrkálku rovno k nezabudkovej koliske, kde sa spokojne rozvaľovalo 99 žabích princiatok. Radostne odfukovali, lebo Hrkálkin hlások bol sladký ako mamino pohľadkanie.

V žabom kráľovstve sa začalo voľne dýchať a radostne žiť. Pán Žabí kráľ Vyskočpán Mokrohájsky si zavolať naspäť svoju urazenú kráľovničku, no na šikovnú pestúnku nezabudol. Sedávala s kráľovským párom na tom najvyššom kameni, pri ktorom Rozprávkový potok pramení.

Slovensko na prahu novoveku

Za národnú slobodu

Po vydaní marcových zákonov sa slovenskí vodcovia usilovali riešiť všetky otázky, ktoré sa dotýkali slovenského národa. Štúr na poradách Slovanov vo Viedni, potom v Prahe usiloval sa dorozumieť predovšetkým s predstaviteľmi českého národného hnutia. Vtedy sa zrodila myšlienka Slovanského zjazdu.

Štúr upozorňoval na mocenský vzostup Maďarov v rámci rakúskej ríše, pretože im panovník v marci 1848 povolil samostatnú vládu na čele s grófom Batthyánym. V tejto vláde bol ministrom aj L. Kossuth. Štúr sa oprávnene obával, že Slovákom táto vláda nič dobré neprinesie. Batthyányho vláda skutočne pokladala revolúciu za skončenú zrušením roboty na urbaniálnej pôde a všeobecným uzákonením práva na slobodu. Vo všetkom inom videla úsilie o zvrátenie jestvujúceho poriadku. Za buričskú považovala požiadavku rovnoprávneho postavenia slovenského národa a ostatných slovanských národov v Uhorsku.

Slovanský zjazd

V deň otvorenia Slovanského zjazdu v Prahe (2. júna 1848)

bolo krásne slnečné počasie. Okolo múzea už ráno bolo rušno. Utvoril sa sprievod, ktorého program vyvrcholil na Žofínskom ostrove. Na čele sprievodu medzi zástavnicami slovanských národov kráčal v bielom slovenskom kroji dvadsaťpäťročný mládenec Samko Beláni, syn knihára z Ratkovej, ktorého vyslali do Prahy roku 1844 G. Belopotocký spolu s M. M. Hodžom, aby tu študoval maliarstvo. Okolo 350 slovanských zástupcov sa zišlo v Prahe, aby prvýkrát prerokovali vzájomné vzťahy Slovanov a ich pomer k iným národom ríše. Napokon mali zaujať stanovisko k nemeckej buržoázii a maďarskej šľachte, ktoré upierali slovanskému obyvateľstvu právo na samostatný národný život.

Pri otvorení zjazdu P. J. Šafárik vyvolal svojím strhujúcim prejavom bojovú atmosféru: „Vláda bodákov a špehov je ďalej úplne nemožná... Sila, ktorá hviezdami hýbe a nimi v nekonečnom víre priestorom točí... nevyrovná sa sile veľkého národa (slovanského), ktorý ku mravnému povedomiu prišiel a svoje bytie háji v spravodlivom boji... Z otroctva nie je bez boja cesta ku slobode!“

Ľudovít Štúr sa na zjazde vyslovil v duchu národnej rovnoprávnosti za rozvoj slovanských národov, ale nie za zachovanie rakúskej ríše v súčasnej podobe:

„Cieľ náš mal by byť zachovať ríšu Rakúska? Náš cieľ je zachovať nás. Najprv musíme slúžiť sebe, potom iným. Doteraz Rakúsko žilo a my sme biedne hynuli. Čo by nám povedal svet, keby sme o nič iné nečbali než o zachovanie Rakúska? Pádom Rakúska nepadáme my... Nevravme, že chceme zachovať Rakúsko, ani utvoriť rakúsku slovanskú ríšu. To nás pripraví o všetky sympatie európskych národov. Vyhlásme, že chceme

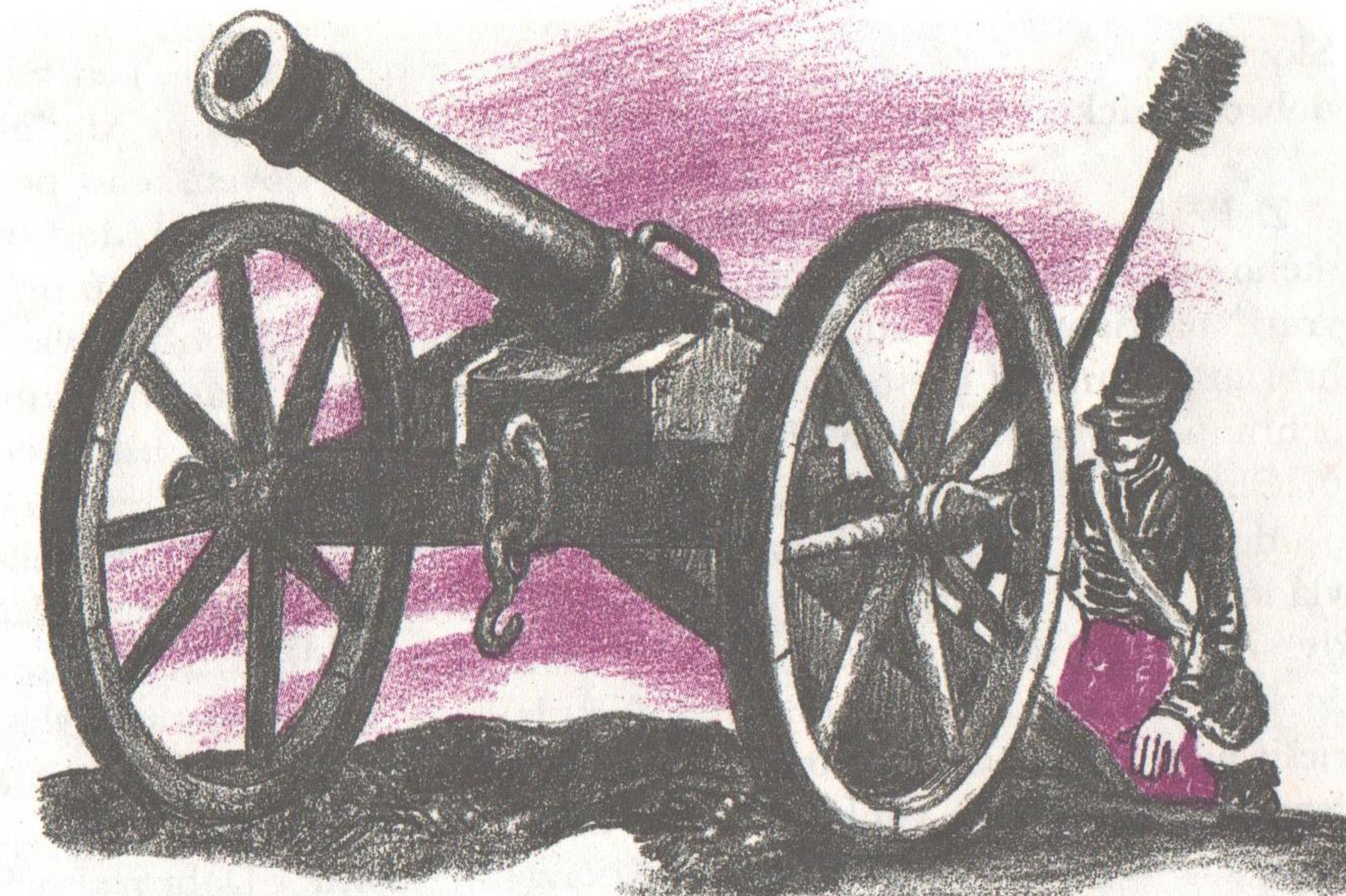
Slovanský dobrovoľník.

ako samostatné spojené slovanské obce (krajiny) stáť pred rakúskou vládou. Tým dáme dôraz Slovanom.“

Štúr aj do ďalšieho rokovania Slovanského zjazdu vnášal pokrokové názory. Spolupracoval aj na Manifeste k európskym národom, ktorý vyzýva riešiť vzájomné spory mierovou cestou. Vynikajúca je najmä táto časť manifestu: „My Slovania zavrhuje a bridí sa nám každé panstvo púhej sily... zavrhuje všetky privilégia a nadpráva, ako i všetky politické rozdiely stavov; žiadame i bez výnimky rovnosť pred zákonom i rovnakú mieru práv a povinností pre každého; kdekoľvek medzi miliónmi sa narodil čo len jeden rab (otrok), tam ešte pravej slobody nepoznajú.“

Hoci vodcovia slovenského národného hnutia naliehali na Slovanskom zjazde, aby sa vytvorili také politické opatrenia, ktoré by zrušili maďarskú nadvládu, ešte vždy celkom nezavrhovali myšlienku s maďarskými vládnúcimi kruhmi. Hodža radil obrátiť sa na maďarské ministerstvo a snem so žiadosťou o rovnoprávnosť pre Srbov a Slovákov. Štúr spolu s Hurbanom konštatovali, že Hodža zostáva na zjazde voči Maďarom najmiernejšie stanovisko. Hurban to vyjadril za všetkých slovanských delegátov zjazdu známymi slovami: „... keď nám dajú Maďari, čo sa patrí, nemôžeme meč proti nim tasiť, ale keď nedajú, potom ovšem boj.“

Rokovanie Slovanského zjazdu prerušilo povstanie pražského ľudu.

Cisárske kanóny mieria na Prahu.

Na pražských barikádach

Po potlačení revolúcie vo Viedni vrátil sa do Prahy vojenský veliteľ českých krajín knieža Windischgrätz. Správal sa v Prahe ako v dobytom meste. Provokatívne dal rozmiestniť kanóny na strategicky dôležitých miestach, aby pražskému ľudu pripomenul, že nepripustí opakovanie viedenských revolučných udalostí. Napriek tomu revolučnému výbuchu zabrániť nedokázal. Bezprostredným podnetom k zrážke ľudu s vojskom bola veľká „zbratrovacía“ manifestácia pražského pokrokového občianstva, zvolaná na 12. júna 1848 na Konský trh (dnešné Václavské námestie). Po manifestácii bol jeden z prúdov ľudu (tvorili ho robotníci, študenti a drobní remeselníci) krvavo napadnutý Windischgrätzovými

granátnikmi a jazdou. Vzápätí sa na pražských uliciach, na ktorých bojovali aj Slováci, zjavili účastníci Slovanského zjazdu. Hurban spolu s českými priateľmi (dr. Fričom, jeho mladšími synmi, dr. Staňkom) a tovarišmi a učňami z blízkych zámočnických a debnárskych dielní bojoval na barikáde na Vodičkovej ulici. Ubránili ju proti viacerým útokom vojska z Václavského námestia. Štúr zas spolu s ruským revolucionárom M. Bakuninom bránil barikádu pri Klementíne.

Keď Windischgrätz obsadil prístupové cesty do Prahy a začal mesto odstreľovať, meštianstvo kapitulovalo. Za týchto okolností sa Štúr a Hurban spolu s ostatnými Slovákmí rozhodli Prahu opustiť. Ich rozhodnutie urýchlilo skutočnosť, že bol na nich vydaný zatykač.

Slovenské dobrovoľnícke výpravy

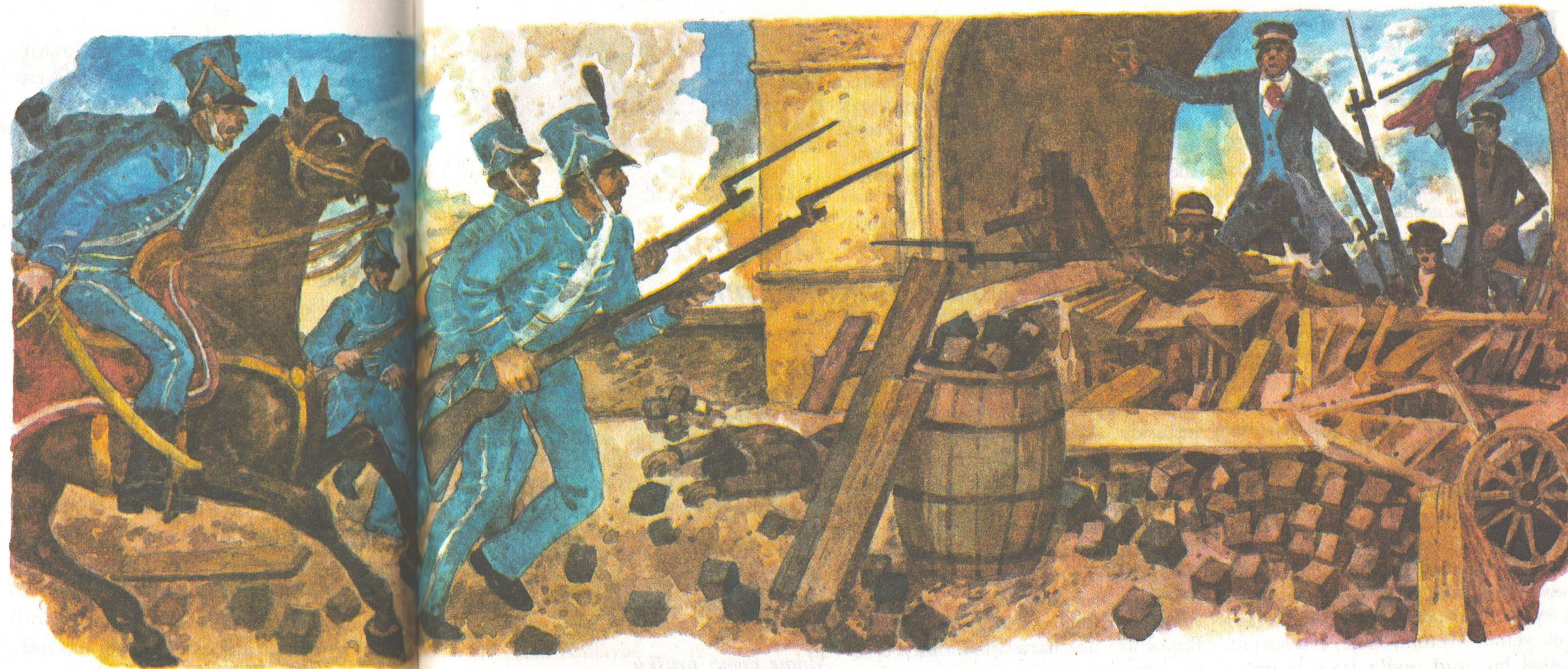
Z Prahy sa vodcovia slovenského národného hnutia nemôžu vrátiť na Slovensko, kde by im hrozilo zatknutie. Preto hľadajú ochranu na slovanskom juhu, u Chorvátov, ktorí sa usilujú o dorozumenie s maďarskou vládou. Lenže bezúspešne. Vtedy si Štúr a Hurban uvedomili, že keď maďarská vláda nechce riešiť národné požiadavky ozbrojených Chorvátov, vonkoncom sa už nebude zaoberať požiadavkami bezbranných Slovákov. Preto sa rozhodli so zbraňou v ruke vystúpiť za národné požiadavky a za odstránenie „ťažkého a nezaslúženého stavu ľudu“. Do polovice septembra 1848 mali už zorganizovaný dobrovoľnícky zbor, ktorý v druhej polovici septembra vtrhol na západné Slovensko.

K dobrovoľníckemu zboru sa pridávali najmä roľníci z Myjavy, Brezovej a okolitých kopaníc, dedín a obcí, ale jeho členmi boli aj českí dobrovoľníci. Povstanie tak malo povahu roľníckej vzbury a oživala v ňom aj husitská tradícia (jeden z vojenských veliteľov povstania, Janeček, pre svoju chrabrosť dostal pomenovanie Žižka II. a jeden útvar sa nazýval sirotkovia). V utvorenej Slovenskej národnej rade sa stal Hurban dočasným predsedom. Spolu so Štúrom vyhlásili slovenský odboj a slovenskú samostatnosť. Počet dobrovoľníkov dosiahol až šesťtisíc mužov. Cieľom povstania bolo dať podnet k celonárodnému povstaniu. Aby slovenské povstanie

viac zavážilo, čakalo sa, keď začnú Chorváti útok proti Maďarom. Vodcovia slovenského povstania sa domnievali, že Maďari Chorvátom neodolajú, budú prinútení splniť ich požiadavky, a keď ustúpia Chorvátom, ustúpia aj Slovákom. Ibaže uskutočniť celonárodné povstanie sa nepodarilo, bezvýsledne sa skončili pokusy o ozbrojený odpor aj v ostatných krajoch Slovenska. Nesplnili sa ani predstavy slovenských vodcov o povstaní, v ktorom nemusí dôjsť k vážnym krvavým bojom. Dobrovoľníci prišli do viacerých potýčok s cisárskymi vojskami i maďarskými gardami. Vo viacerých zrážkach sa im podarilo zvíťaziť, ale značná nepripravenosť, zlý výstroj a malá početnosť nemohli ostať bez následkov. Rakúska vláda z obavy pred širokým ľudovým hnutím dala onedlho pokyn, aby jej jednotky spolu s maďarskými vytlačili prvú slovenskú dobrovoľnícku výpravu na Moravu, kde ich cisárske vojská koncom septembra odzbrojili.

Maďarská vláda vydala nový zatykač na Štúra, Hurbana a Hodžu (vypísala na ich chytenie aj odmenu) a ďalšími krutými represáliami, ktorým padli za obeť viacerí, medzi nimi aj dvaja mladí bojovníci za národnú slobodu Viliam Šulek a Karol Holuby, dala najavo, že nepomýšľa na rokovanie so Slovákami. Slovenským vodcom sa zdal tento postoj vlády nepochopiteľný. Vláda, ktorá sa usiluje o národnú nezávislosť vlastného národa, chce udržiavať v národnej porobe neslovanské národy. Na druhej strane cisár sľúbil dať rovna-

ké práva všetkým národom v osobitnom výnose z 20. októbra 1848. V tejto situácii sa viacerí slovenskí vodcovia domnievali, že najlepšie by bolo stiahnuť sa a nebojovať. Nakoniec sa zjednotili v tom, že keď zaniká starý spoločenský poriadok (feudalizmus) a rodí sa nový (kapitalizmus), treba do pomerov zasiahnuť. Od uhorskej vlády nič dobereho nečakali. Voči viedenskej vláde boli tiež kriticky naladení, no predsa sa dali oklamať cisárskym manifestom z októbra 1848, v ktorom panovník sľúbil rovnoprávnosť všetkým národom monarchie. Za týchto okolností sa zúčastnili na ďalších dvoch dobrovoľníckych výpravách po boku cisárskeho vojska. Sloven-

Na pražských barikádach.

skí vodcovia i ostatní účastníci boli presvedčení, že podobne ako prvou výpravou vstúpili do dejín ako príslušníci národa, ktorí v boji za svoju slobodu neváhali vynaložiť najväčšie obete, svoje životy. Na každom kroku, ktorý Štúr, Hurban, Hodža a ostatní vodcovia spolu so slovenskými dobrovoľníkmi urobili na pochode slovenskou krajinou, rástlo národné povedomie slovenského obyvateľstva. V tých mestách, ktoré oslobodili, zriadili dočasnú kráľovskú spravujúcu radu, kde sa úradovalo v slovenskej reči. Slovenské obyvateľstvo videlo v utváraní týchto rád ľudovejšiu formu verejnej správy, ľudskejši postoj v porovnaní s predošlou vrchnosťou.

Poučenie z revolučných rokov

Maďarská vláda v tejto situácii mohla v zápase o zvrchovanú moc v Uhorsku získať len prechodné víťazstvo. Skutočné víťazstvo by bola mohla získať len spojením s ostatnými nemaďarskými národmi proti Viedni. Ibaže to bolo v rozpore s jej triednymi záujmami. Krátko pred porážkou sa vláda síce usilovala získať nemaďarské národy Uhorska niektorými ústupkami, ale to už bolo neskoro. Jej nesprávny prístup k nemaďarským národom bol jednou z príčin porážky revolúcie v Uhorsku. Neochota maďarskej vlády splniť oprávnené požiadavky nemaďarských národov privodila, že sa

nemaďarské národy v záujme vlastnej záchranu pridali na stranu Viedne. Reakčná Viedeň odbojných Maďarov kruto potrestala a Slovákom ich požiadavky v prevažnej miere nesplnila. I to málo, čo Slováci získali (niekoľko slovenských stredných škôl), bolo však svetielkom v tmavej noci reakčného režimu. Tieto malé ústupky Viedne, ktoré ani zďaleka nesplnili slovenské nádeje a vládne sľuby, spôsobili, že sa slovenský ľud a väčšina jeho inteligencie národne zachovali, že Slováci prežili aj ďalšie obdobie nového maďarizačného náporu vládnúcich tried.

Písal univ. prof. dr. JÁN HUČKO, DrSc.

ILUSTROVAL JOZEF CESNAK

Knižky, ktoré ťa potešia

Vysvedčenie do ruky, ahoj, škola, — rozbehneš sa na prázdniny. A predstav si, že vysvedčenia-ohodnotenia získavajú i knihy a spisovatelia. Tým najvyšším uznaním spisovateľovi pre deti u nás je Cena Fraňa Kráľa. Najnovšiu, za rok 1985, udelili v marci publicistovi a prozaikovi Vladimírovi Ferkovi. Predovšetkým za to, že svojím dielom otvára obzory poznania. Túžbu po poznaní sveta má Vladimír Ferko vari v krvi. V jeho rodnej dedine, vo Veľkom Rovnom, za dávná kládli novorodeniak na chlebovú lopatu a vyložili oknom s láskavo-neláskavou vetou: Svetom, moje, svetom... Čakal ho osud podľa tradície drotárskej dediny: za chlebom, ďaleko od domu. Detstvo Vladimíra Ferku už poznačili len záblesky dohasínajúcej drotárskej slávy, ale magická veta, vštepovaná jeho predchodcami, akoby platila. Svetom, svetom — viedli ho cestičky novinára. Čína, Mongolsko, Vietnam — ale nado všetko putovanie bez konca po najdrahšom mieste na svete — po Slovensku. Vladimír Ferko prezradí, že niet vari dedinky, osady či kopanice, kam by nezašiel, nezaujímal sa o prírodu, ľudí, zvyky. Keď sa rozhovori, perličky a zaujímavosti len tak iskria. Podelí sa i s čitateľmi. V tomto roku už druhý raz vyjde *Knihy o Slovensku*, doplnená a rozšíre-

ná o najnovšie poznatky o našej krajine. História od prvých stôp človeka na našom území, cez históriu hradov po novodobé dominanty, atómové elektrárne. Bohatstvo, ktoré taja hlbiny, skrývajú vodné toky, ale i to, ktoré je v zručnosti a ume ľudí tejto krajiny.

Knihy o Slovensku je v tvorbe Vladimíra Ferku kľúčová. Azda ju začal písať už vtedy, keď najprv ako novinár poznával trinástu komnatu nášho krásneho Slovenska — bane, a potom o nich napísal knihu pre deti *Veno z praveku*. V „suteréne“ objavoval i ďalej, *Na dne sveta* sú i naše jaskyne s bohatou a tajomnou históriou. Ako *Zrnko, otvor sa!* odovzdávala sa jeho vrúcnemu záujmu celá rodná zem. Tomu, čo pozná a má rád, učí aj ostatných — aj teba. Slovensko si uvedomuje aj vtedy, ak o ňom nevraví priamo — v každej Ferkovej knihe mocne cítime našu vlasť: *Trinást zlatých kameňov*, *Diamanty*, *Kozmické karavely*... Reportáže novinára Vladimíra Ferku čítavame v *Smene* na nedeľu. Hoci sú to noviny pre dospelých, upúta aj nás záujem o ľudí, rozprávačský dar a krásny jazyk. To všetko nájdeme aj v beletristických knihách Vladimíra Ferku. Pre deti napísal prózy *Červený delfín* a *Čertovo rebro* (obe knihy získali vydavateľskú cenu Mladých liet). Ak sme si už raz spomenuli na prázdniny, chystajme sa. Prázdniny nie sú prázdny dúšok, užime ich na jeden dúšok... Prázdniny, to je iba škola, ktorá sa trochu inak volá... — našepkáva nám básnik. Ak sa na ne vyberieme s hociktorou knihou Vladimíra Ferku, ale najmä s *Knihou o Slovensku*, budú to prázdniny jedna radosť!

MAGDA BALOGHOVÁ

Zahádam ti hádanku

JOZEF PAVLOVIČ

Hudobná hádanka

*Nie, nelietam ako šidlo,
lebo mám len jedno krídlo.
Nie, neskáčem do oblohy,
pretože mám len tri nohy.
Čo je to?*

Svietiaca hádanka

*Máme doma hrušku,
čo má drôtik v brušku.
V továrni ho zhltila, veru,
svieti nám ním na večeru.
Čo je to?*

Nočná hádanka

*Poletuje
nocou tmavou,
cez deň visí
dolu hlavou.
Čo je to?*

Správna odpoveď na hádankársku rozprávkú: Tarzan napísal pozdrav nožom.

Knihu vyhrávajú: Luboš Svitko, Zaškov, okr. Dolný Kubín; Eva Krišková, Handlová; D. Schwarczová, Lipt. Mikuláš.

Zápisník Slniečka

Vydavateľstvo vydáva knihy, ale aj kadečo iné. Tomu „inému“ sa bežne hovorí propagačno-informačné materiály a v Mladých letách ich pripravuje tlačová redakcia (nevolá sa tak preto, že by ich tlačila, ale preto, že ich dáva na tlačových besedách zástupcom tlače, rozhlasu a televízie). Keď vznikalo toto číslo *Slniečka*, čakali v tlačovej redakcii, kedy prídu z tlačiarne dva takéto materiály: Edičný plán 1985 (sú v ňom informácie o knihách, ktoré majú vyjsť tohto roku) a pohľadnice, na ktorých sú knižné ilustrácie Dušana Kállaya.

Súčasťou knižných veľtrhov bývajú rôzne súťaže a odovzdávanie cien vydavateľstvám za pekné knihy. Na tohtoročnom veľtrhu v Lipsku dostali Mladé letá čestné uznanie za vydanie Klubu Pickwickovcov. Táto kniha nie je nijakou novinkou — Charles Dickens ju napísal pred 150 rokmi a vyšla už neraz a v nejednom jazyku. Na tom, že zaujala porotu aj dnes, majú nepochybne zásluhu ilustrácie Adolfa Borna i to, ako ju graficky upravil Milan Kopřiva.

Z kníh Mladých liet, vystavovaných na veľtrhu v talianskej Bologni, mala najväčší úspech *Svadba líšky Ryšky* a kniha Daniela Heviera *Kam chodia na zimu zmrzlinári*.

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

Adresa redakcie: 811 02 Bratislava, Suvorovova 3. Telefón 523 26. Šéfredaktor

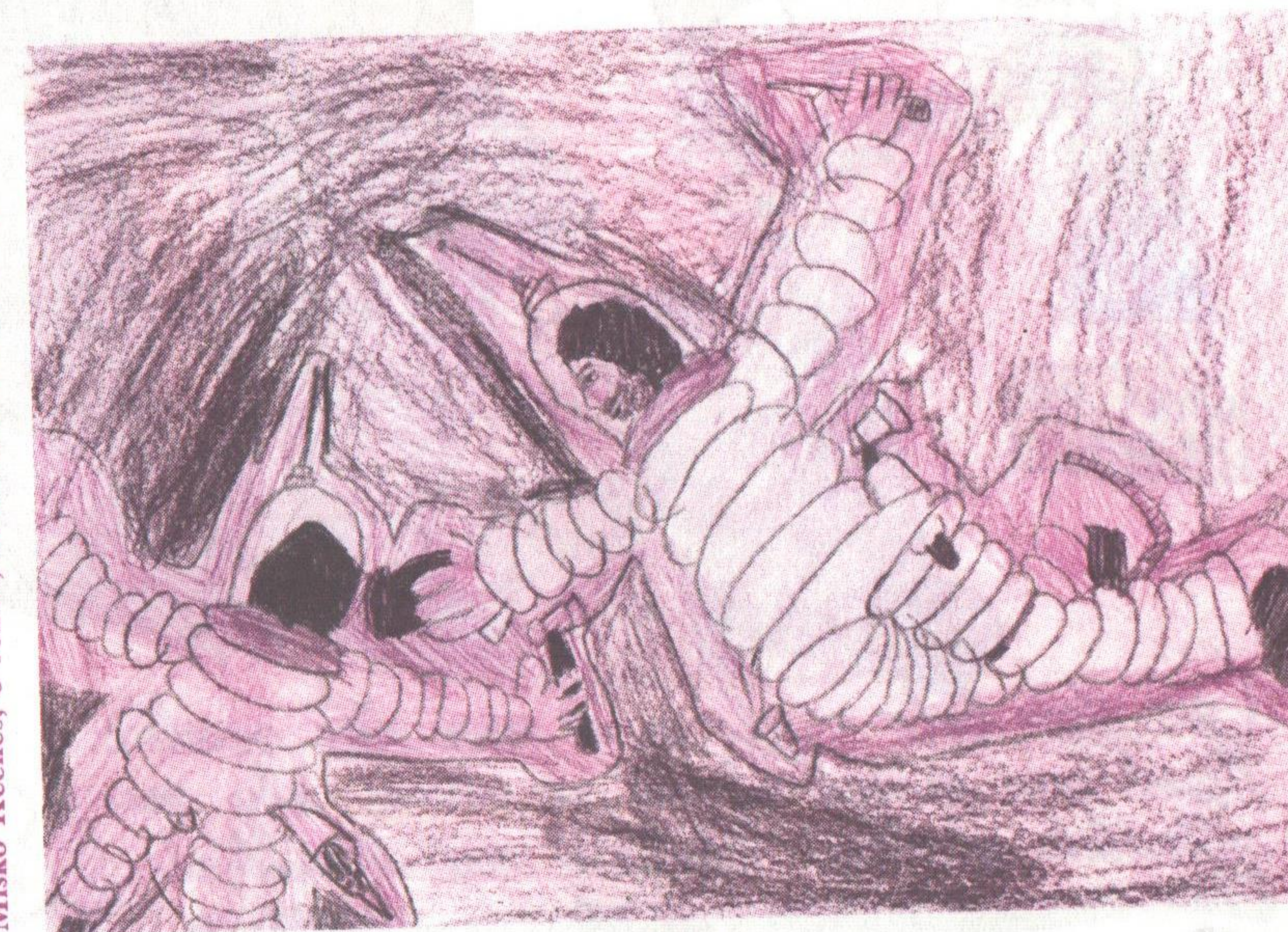
A čo ešte majú obe knižky spoločné, to sa dá zbadať na prvý-druhý pohľad: jednu i druhú obrázkami vyparádila Ľuba Končeková-Veselá.

Čo čaká knihu, ktorá sa zapáči zahraničným vydavateľom? Nuž, môže sa stať, že ju budú môcť čítať aj deti v zahraničí. Pripraviť knihu pre ne, to je už úloha exportnej redakcie Mladých liet. Tam sa Zápisník dozvedel, že najbližšie sa chystá na export Pávi kráľ: v júni do Anglicka a o voľačo neskôr, no takisto ešte cez prázdniny, zašuchoce jeho okatý chvost aj po fínsky.

20. marca sa konala v Osobitnej škole pre telesne postihnutých v Bratislave súťaž žiakov v prednese poézie. Členkou poroty bola aj Nataša Pavuláková, redaktorka Mladých liet, ktoré majú nad školou na Dúbravskej ceste patronát. Víťazi školského kola sa v apríli zúčastnili na celomestskej súťaži.

Pár dní predtým, ako dostaneš vysvedčenie, musíš vrátiť, čo máš požičané zo školskej knižnice. Približne vtedy, presnejšie 26. júna, bude rušno aj v knižnici Mladých liet. Nie že by si mnohí naraz chceli niečo vypožičať alebo vrátiť; budú sa tam schádzať gratulanti, lebo knihovníčka Olga Fabianová oslávi narodeniny. K nim i k významnaniu „Vzorný pracovník knižnej kultúry“ srdečne blahozeláme!

Ešte niekoľkokrát zazvoní školský zvonec a vypuknú prázdniny. Želám ti, aby to neboli prázdne dni, ale chvíle plné zážitkov, pohybu, hier... Možno sa ti k tomu všetkému bude hodiť aj tip na čítanie. V júni má vyjsť knižka Jána Grexu *Športové loptové hry*. Okrem rozprávania o tom, kde a kedy vznikli jednotlivé hry, nájdeš v nej pravidlá bežných loptových hier (volejbal, tenis či hádzaná), ba ponúkne ti aj recepty na hry menej známe: golf, kriket, lacrosse, tchouk ball...

Miško Kečkáč, 6 rokov, Bratislava: Kozmonauti

Pri počúvaní hudby Edvarda Griega som sa v duchu preniesol do Nórska. Sedím si pri rieke, hore, fjordy, skaliska, more a ranné hory. Bledé noce, mesiac svätí a rozprával sa s hviezdami pri nórskej

VLKODLAK EMIL

Odrazu nič do mňa buchne a už padám, padám... (AŽ NESKŮR SOM SA DOZVEDEL, ŽE HODIL PO MNE OKOM VLKODLAK EMIL)

Dopadlo to dobre. Vlastne ja som dobre dopadol.

Rovno do ľavej slucháčky EMIL MA, NEZBADAL, LEBO VYL NA Mesiac

CEZ DEN

Premena drevorubača Emila na vlkodlaka Emila!

Cez deň býval Emil v porubovom dome. V noci sa vlkodlakomskej krupovej bude.

Počkal som do rána, keď sa z Emila stal slušný človek!

Emil sa pobešil. Nemal mu kto predať strubane stromy a ja som mal z matematiky veľa jednotka!

Cez deň bolo veselo a v noci ešte veselšie. Musel som spať ukrytý na strome, aby ma vlkodlak nerozšiel. Najradšej mal bradavčiek.

Pomaly som zabúdal po slovensky rádať. Plieli sa mi nórske číslice. A? Smiečko? Neverím, neverím či ovláda niekto z nás NORČINU. Naštartie platňa Peer Gynt dohrala a ja som sa ocitol znovu doma.

JEDNO MI VRTA V HLAVE: PREČO SOM SA PRI POČÚVANÍ HUDBY EDVARDA GRIEGA OCITOL V NORSKU???

